

АДЫГЭ ПСАЛЪЭЖЬХЭР

Зэхуэзыхьэсар

КъардэнгьуцI Зырамыкуш

Псальащхьэхэр:

Лэжьэным епха псальэжьхэр 2

Зэхуэмыдэныгьэ щыIахэр къэзыгьэлъагьуэж псальэжьхэр 9

**Тхьдэм, зауэм, мамырыгьэм, адэ хэкур фIыуэ лъагьуным теухуа
псальэжьхэр 13**

Цыхум и дуней епIыкIэр къэзыгьэлъагьуэ псальэжьхэр 15

**Хабзэм, ущииныгьэм, гьэсэнныгьэм, щIэныгьэм епха
псальэжьхэр 26**

**Цыхум и хьэл-щэнхэр, цыхухэм я зэхуцытыкIэхэр
къэзыгьэлъагьуэ псальэжьхэр 39**

**Бынунагьуэм, благьагьэ - ныбжьэгьугьэм, лъагьуныгьэм епха
псальэжьхэр 47**

**Гуэхугьуэ зэмылIэужьыгьуэхэм ятепсэIыхь, къинэмыщI
псальэжьхэр 62**

Лэжэным епха псальэжьхэр

Абрэмывэ вагъэгъэкӱэдщ.

Адакьэрэ пэт джэджейр егъашхэ.

Адыгэр уэщщ, урысыр пхъэпсщ.

Адыгэщрэ лы бэшэчрэ.

Алыхьыр ещӱэ, ящӱамэ епх. (Мылажьэу шхэм ауаныщӱу хужаӱэ.)

Апрелым и бгъум гуахъуэр пкӱэм драдзейж.

Апрелым и блым мэкъу Іэмбатибл хуэгъэтӱль.

Апрель мэлыжьыхьщ.

Аргъынэ кӱыхьыр и жагъуэщ, шынакь кӱы гъуанэр и щӱасэщ.

Аргъуейр пхъэӱэщэм щӱэщӱа вы бжьакъуэм тести «довэ» жиӱащ.

Армум хиса жыгыр мэгъу.

Армур мэз кӱуэмэ, арэфым жьитӱ гуэту къешэ.

Бавэ нэхьрэ бэв.

Баӱуэ нэхьрэ бащӱэ. (Куэд жызыӱэ нэхьрэ куэд зылэжь, жыхуиӱэщ.)

Бэр зэщӱэхъаемэ, щӱыр къагъэхъей.

Бжьэ зыдэсым фо дешӱэ.

Бжьыхъэ бейщ.

Бзурэ пэт абгъуэ ещӱ.

Былымыр икӱи хъугъуейщ, икӱи хъумэгъуейщ. (Хъугъуейщ - къэгъуэтыгъуейщ.)

Вы зимыӱэм шкӱэ щӱешӱэ.

Выгъашхэрэ пэт пхъэ къешэ.

Выгъашхэри зобзеиж. (Зы Іуэху гуэр зымышцІапхъэ щыІэкъым,
жыхуиІэщ.)

Выжь и махуапщІэ выщІэ и уасэщ.

Выр жьы хъумэ, шкІэм хаутІыпщхъэж.

Гуащэтешэрэ пэт унэ епхъэнкІ.

Гуэн нэщІ нэхърэ хадэ нэщІ.

Гуэн нэщІ щыІэщи, хадэ нэщІ щыІэкъым.

Гуэн щхъэкІэ, нэщІщ, жьыщІа щхъэкІэ, фІейщ.

Гур щыкъутэм щашІыж.

Гъатхэ дыгъэм кІагъуэпскІэ уегъэпскІри, бжьыхъэ дыгъэм тхъупс
къыптрекІэ.

Гъатхэ уафэр гъуанэщ.

Гъатхэ унэ гъуанэщ.

Гъэ мэкъумэш пэтрэ яух.

Гъэм и зы махуэм щІымахуэм уегъашхэ.

Гъэмахуэм гупкІэ жьауэри унэщ.

Гъэмахуэм къыумылэжьа щІымахуэм бгъуэтыжыркъым.

Гъэмахуэм Іэжьэ щІыи, щІымахуэм гу щІы.

ГъэфІым умыгъуэта гъейм бгъуэтыжыркъым.

Гъей нэхърэ пщей.

Гъуагъуэми гъуцэу. (Мэкъумэш къехъэлІэжыгъуэу уэшх щыхуэмей
зэманым жаІэ.)

Дыгъэр къепс щхъэкІэ, лыпсыр къыпож.

Дыжэф пцІанэ хъуркъым.

Дыщэр и Іэм къыпощ.

Дзыгъуэ пэтрэ щымахуэм хуогъэтгылъэ.

Дзыгъуибгъу зеделэмэ, кхъуей кладащхъэ трач.

Емызэш мэшыбэ ещлэ.

Емыкъум еплъи дэзышым еуэ.

Емыса лэгъупэжь туркъым.

Жэм къэщэхуи вы щэхун хэкъыж. (Ар лъхуэнци вы хъун къилъхунщ, жыхуилэщ.)

Жэмым ишх и гъэшщ.

Жыхафэр щхъэцыкълэкълэ епхъэнкъл. (Зи псэ емыблэжу унагъуэм луэху щызыщлэ нысэм хужалэ.)

Жэщырыдэ махуэрыдыхъэшх. (Луэхур щимычэзум зылэжьым ауаныщлу хужалэ.)

Жылэр зыгъашхэр шхын щхъэкълэ маллэ. (Зи гугъу ищлыр пщафлэрщ.)

Зэдэлщлэ щлэхщи, зэдэшхэ лэфлщ.

Зэбгъащлэр лэщлагъэщи умыщлэр лэфлщ.

Зэхэшэ шэбэщ.

Зэхъэзэхуэ мэунэри зэйжитл мэунэхъу.

Зэшыбэ бэхъщ. (Зэкъуэш куэдым куэд къалэжь, жыхуилэщ.)

Зэлэм лэмэ щоу.

Зэлусэм псэ хельхъэ.

Зеклуэ и вакъэ лажьэркъым. (Жэрдэм зыщлэм, лажьэм зыгуэр къелэжь, жыхуилэщ.)

Зи бэ пщлэм урилэзэщ.

Зы гъэм шкълэщ, етлуанэм жэмщ.

Зы гъэр тлэу къаклуэркъым.

Зы махуавэр зы махуэшхкыым.

Зы тхьэрыкыуэф Іэнэ зэдытешхыкІащ. (Губгьуэм зэдитащ, щызэдэлэжьащ, жыхуиІэщ.)

Зыбзым пабжьэм хедзэри зыдым кыыхехыж.

ЗыгьалИ кьакІуэ жаІакыым. (Щичэзум лажьэ, щичэзуми зыгьэпсэху, жыхуиІэщ.)

Зымышхыжын и мэкьумэш щІэкІэщ.

ЗымышщІэм щІакІэ и Іусщ.

ЗыщІ нэхьрэ еплъ нэхь Іэзэщ.

И гуащІэ хьэпІащІэм яхуехьумэ. (Гугьу зезымыгьэхьым ирегиеу хужаІэ.)

И хьер мащІэщ, и гумэщІ бэщ. (Хьер мащІэ фІэкІ кызыпымыкІыу гуащІэ куэд зытекІуадэ Іуэхум хужаІэ)

Ильэс Іуэху кьэщтэжыгьуейщ.

КьэкІуэгьуафІэ кІуэжыгьуафІэщ. (Гугьуехьыншэу кыпхэхьуар кІуэдыжыгьуафІэщ, жыхуиІэщ.)

КьэкІуэгьуэ джадэ нэхьрэ кІуэжыгьуэ джадэ.

Кьэт кІыхь, кьэхь мащІэ.

Кьебыбажьэ нэхьрэ кьежьэуашхэ. (Кьебыбажьэ — кьельэтажьэ. Уэшхыр псынщІэу кьежьэу зэуэ щхьэщыкІ нэхьрэ щІым пкьрыхьэу хуэм-хуэмурэ кьешхым нэхьыфІщ жыхуиІэщ.)

КІыщ уэщыншэщ.

ЛэжьэнкІэ уашхэщ, шхэнкІэ дыгьужьщ.

Лы и кьуэгьурэ вы и гьуррэ.

Лымы я нэхь мыгьуэм Іуэхугьуибгьуэ зэпеч.

Мастэ бейщ.

МастэкІэ Іэшэщ, шатэкІэ бзаджэщ.

Мэкью еуэм зегъазэри кхъуей зыхузыр тхъэмыщкIэщ. (Нэхъ Iуэху тыншыр нэхъ гугъуехуэ зылъытэм ауаныщIу хужалэ.)

Мэкьюауэгъуэ щIалэ дэгущ.

Мэкьюауэгъуэжъым гум жьы дрегъэху.

Мыбзэф и лэныстэ мэбзакъуэ.

Мыдэф и Iуданэ кIыхьщ.

Мыхъэжэф и щхъэлыкъуэкI къопкI. (ЩхъэлыкъуэкI — Iэщхъэл мывэр зэрагъэкIэрахъуэ къущ.)

Мыщхъэх дахащIэщ.

Набдзэ ищI фIэщIурэ нэр ирищIаш.

Нанэ хъэлIамашIэщ, дадэ кIэрыщIэнщ.

Насыпыр пщэдджыжьым ягуэш. (Жьыуэ укъэтэджу уи Iуэху яужь уихъэн хуейщ, жыхуиIэщ.)

Нэ илъагъу нэ ещIэж.

Нэм фIэбэр Iэбэм еух.

Нэр делэщ, Iэр бланэщ.

НэрыIэзэ Iэпэзадэ.

НыкъуэщIалэ-ныкъуэтхъэщI. (ИкIэм намыгъэса Iуэхум хужалэ.)

Нысэшхуэ и мастэу егъэбакъуэ.

ПсэукIэмыщIэ — уэкъулэ щIрейщ.

Псэуным лъакъуибгъу щIэтщ.

ПхъэIэщэ вийм зэдащтэмэ, щIыгуль къагъазэ.

Пщэдеи махуэщ, къэунэхури мазэщ. (Щхъэхынэм и зэман гъэкIуэкIэщ. АуаныщIу къапсэль.)

ПыIэзэфIэхь махуэщ. (Iуэху щIэным и гуащIэгъуэщ, жыхуиIэщ)

П I астэгъажьэ зиужьыжащ. (Зи Iуэху щIэкIэм зиужьам хужаIэ.)

Сэтэнейр къэщхьэльэмэ гъунэ иумыльыж.

«Си хьэ цIыху хьуащэрэт!» — щыжаIэ махуэщ. (Лэжьэгъуэм и гуащIэгъуэ махуэм хужаIэ.)

Си хьэщIэ нэхьрэ си щIэн. (ХьэщIэм сехьэулеилIэ нэхьрэ, си Iуэху згъэзащIэмэ нэхьыфIщ, жыхуиIэщ.)

Тэнымрэ дэнымрэ зэхуэдэщ. (Утэми ухэдэми — тIум щыгъуэми ущыуэнкIэ хьунущ, жыхуиIэщ.)

Уэгъум ихьар уэлбанэм къехьыжри, уэлбанэм ихьар уэгъум къихьыжыркъым.

Уэлбанэ махуэр щIэпытхьщ, фызым я тхьэгъуэр къэбгъавэщ.

Уэсэпс хуабэ мэшгъэкIщ.

УэфIрэ уэлбанэрэ я хьэкъ зэтенэркъым.

Удэмэ — Iуданэ, убзэмэ — бзыхьэхуэ.

Удз кьыхэш, уэтэр шэж.

Уеплъу ущыс нэхьрэ уисми еIуб.

Уеуэмэ — мэкъущ, уемыуэмэ, къурэщ.

Узэгугъур къогугъуж.

Улажьэмэ, лыжь пшхынщ, умылажьэмэ, лажьэ бгъуэтынщ.

Улажьэу ушхэжын нэхьыфI щыIэкъым.

ХамэIэр Iэгъэзагъэ щхьэкIэ, гугъэзагъэкъым.

ХамэIэ Iэгъэпсэху щхьэкIэ, гу гъэпсэхукъым.

«Хэт бей?» щыжаIэм, «мастэ бейщ» жаIащ.

Хьумыльхьэ кьыхэпхыжыркъым. (ЩIым тепсэмэ, кьытохыж жыхуиIэщ)

Хуэмыху и Iуэху блэкIыркъым.

Хьуэжэ лыщлэ кыщтэри лыщлакьуэ ежьэжащ.

Хьэмтетыгьуэ гьаблэ щылакьым.

Хьэрычэтым берычэт хэльщ.

Шэмыгьапцлэ жэщц. (Гьэмахуэ жэщ клэщлым хужалэ.)

Шу гьуогурькьуэм бзыпхэ трех. (Щыхубз дэрбзэр лэзэм хужалэ.)

Шылэм и клэм зеукьыж.

Щакьуэр зэлузэбзмэ, бажэбз кьехь.

Щхьэхынэр тэджмэ, псыбафэр куэд мэхьу.

Щынащхэ пльагьумэ гьэмахуэщи, лэтащхэ пльагьумэ щымахуэщ.

Щыым зы ептмэ, щэ кьыуетыж.

Щыыр вакьапхэ-вакьапхэу зэхэльщ.

Щыыр клыйуэрэ кьокьуэ, гьэр гьыуэрэ мэкьуэж.

Щыщлэ мэш бэвщ.

«Яхуэмышхын сщынц»,—жилэри ямышхыфын ищлащ.

Лэмбатищэ нэхэрэ зы гьуцагьэ.

Лэтэр Лэмбатэ щхьэклэ мэфыж. (Зы мащлэ нумыгьэсу кьанэмэ, пщла псори мэкьуэдыж, жыхуилэщ.)

Лэхуэгьуэтегьэкл. (Зэмыгугьуу ящлэ луэхум хужалэ.)

Лэщлагьэ зилэ лэужь илэщ.

Луэху зи луэху луэху луоцлэри, шхын зи луэху шхын луоцлэ.

Луэху мыублэ блэ хэщ.

Луэху пщыр луэху мэхьу.

Луэху щлэклэ зымыщлэр луэху щлэным егьаллэ.

Луэхум игьэлла щылакьым.

Гуэхур жыгъуафIэ щхьэкIэ, щIэгъуафIэкъым.

Зэхуэмьдэныгъэ щыIахэр къэзыгъэльэгъуэж псальэжьхэр

Атэкъынэр зи вакъэпс, къэсыр зытеухь. (Атэкъынэ — гуэншэрыкъ лъэпс.)

Бацэжь и щIагъ лыхъужь къыщIокI.

Бацэр и бэщ, бзур и бынщ. (ТхьэмыщкIэщ, бын и куэдщ, жыхуиIэщ.)

Бацэхэплъ нэплъэжыгъуэ егъуэт.

Бгъэр бгъэкIэ ягъасэ, былымыр былымкIэ къагъуэт.

Бей жей езэгъыркъым.

Бейм и хьэ удз ехъу.

Бейм я гугъу ящIурэ тхьэмыщкIэм я уэздыгъэ мэс.

Бжэн щIакъуэ тегушхуэгъуафIэщ.

Бжьыхьэпэ уэфIрэ пщы IупэфIэгъурэ. (ТIуми дзыхь яхуэпщI хьунукъым, жыхуиIэщ.)

Бзу кхъуей фIэкIа ямыIэ щыIэкъым.

Бзум худрапхъей и унэ щIэлькъым.

Вырэ цIэрэ зэпокъу.

Гуащэрэ пэт, къаз деху.

Данэр лъапэкIэ зэрехуэ. (ЗэшыхуэпыкIауэ къэзыкIухь цIыхубзым хужа I эу щытащ.)

Делэр бейм я гуэшэгъуш. (Бейм здигъэгуэшэну щогугъ, жыхуиIэщ)

Дунейр и жэнэтщ.(Тхьэуэ мэпсэу, жыхуиIэщ.)

Дунейр и хьэдрыхэщ.

Дымыгъуэкъым, дыгущэкъым, ди унэ щхьэ кIапэ дагъэкIэ дымыирэ?
(ЩыкIам ауаныщIу хужаIэ.)

Джатэрыпщ нэхърэ пщы Iущабэ.

Жылэм я мыгъуэ я гъуош.

Жьы кьыщIэпщэркъым, псы кьыщIэуэркъым.

Жьыр и гупэу мэпсэу. (Гугъуехъым пэщIэту мэпсэу, жыхуиIэщ.)

Зэрабзыр иIэ щхьэкIэ кърабзэ иIэкъым.

Зэрыгъэпщыркъым, зэрыгъатхьэркъым. (ЛыфIыгъэ зэпэзыубыдаитIым хужаIэ.)

ЗэхуэдитI зэдзейщ.

Зеиншэ шэгъуафIэщ.

Зи вакъэ зэврэ зи гъавэ мащIэрэ.

Зи деур мащIэм и духьэр кIэщIщ.

Зи Iэгу нэщIым и нэгу щIыIэщ.

ЗимыIэм бдзы кIыхьри бдзы кIэщIри хуохъу.

ЗимыIэххэ кьызэщэри зил кьыщIэщ кьызэтэщ.

Зипщ пэмыльэщ и фыз и табыщэгъуш. (И фызым йоныкъуэкъу, йозауэ, жыхуиIэщ.)

Зы выр шхэмэ, зы выр мэгурым.

Зы лIыр джэдыгуибгъурэ лIибгъур джэдыгуншэу.

Зы хьэнэф зы хьэнэф и пщыжщ.

ЗыльэмыкI IэфракIэ и Iыхьэщ.

Зым и мыгъуэ, зым и махуэщ.

ЗыхуащIэ нэхърэ зыщIэф.

Зыхуэхъур быхъуу мэтIыс.

И дунейр дэггэзеигъуэу ехь. (Гугъу ехьу мэпсэу, жыхуиІэщ.)

И дзыгъуэ лъынэ къокІ. (ХуэщІауэ, тхъэуэ мэпсэу, жыхуиІэщ.)

И кІэтІий и вакъэпсу мэпсэу.

И мэлыхъуэ баш пкІэм дридзейжащ. (И мылькур ІэщІэкІуэдэжащ, жыхуиІэщ.)

И хьэрэ и кхъуэрэ зэрошх. (Гукъеуэншэу, тхъэуэ мэпсэу, жыхуиІэщ.)

И щэ и ныбэ ихуэжыркъым.

И щэ къовэ. (Къулейм хужаІэ)

Ибэ бэшэщ.

Изрэ ныкъуэрэ зэрыщІэркъым.

Къаным и нэ уезыгъэбор былымщ.

Къызыыхих ныкъуэ хьуркъым.

КъыптекІуэ лъэщщ.

Къратыр и Іусщ, есыхыр и мафІэщ. (Зыри зыльэмыкІ хьэрычэтыншэм хужаІэ.)

Къуалэр лы щигъуэтым щохуарзэ, уэркъыжбыр былым щигъуэтым щопсых.

КІэкъинэ ІэфІщ.

Лэгъупыр нэкІэ къегъавэ. (Нэсауэ къулейуэ мэпсэу, жыхуиІэщ.)

ЛъэкІамэ, зыкъригъэльхунтэкъым. (Щхъэхынэ Іейм хужаІэ.)

ЛъхукъуэлІ нысэ зыгъэ-зыщІщ, дыжь джэдыгур зы щІымахуэщ.

Молэ мин зы мащэ, факъырэ щий зы Іэнэ.

Молэм «жытІэр фщІэи, тщІэр фымыщІэ» жыхуаІэм хуэдэщ.
(МыхъумыщІэ зымыдапхъэм езым щичІэм деж ауаныщІу хужаІэ.)

Мыгъуэм и кІапсэр бейм егъэлажьэ.

Мыгъуэр мыгъуэщІкъым, ищІыр тэджыжкъым.

Мыунэ-мыунэхъу, жэщ хъумэ пхъэдыгъу.

«Нанэ и лыу, дадэ и Іунэ» жиІэурэ зэригъэуІуащ. (Гугъу дехъурэ ерагъыу зэригъэпэщаш, жыхуиІэщ)

Насып зимыІэм и дзэр хъудырым ІуещІыкІ.

Насып зиІэм шыІэ иІэщ.

Насыпыншэм махъшэм тесми хъэ къодзакъэ.

Насыпыр шагуэшым дурэшым дэсащ.

Нэгъуеипщ нэхъей, и закъуэ мэшхэж.

НыбэщІэубзэ ІуэхутхъэбзащІэщ.

Пшагъуэр, дыгъужьыр, уэркъыжьыр, ялыхъ, сумыгъэлыагъу,— жиІащ.

Пщы зыфІэпщым пщылІ къыпфІещ.

Пщы зи щыпэлыагъум тхъэ щохъу.

Пщым и шхын шындырхъуом къекІэцІ. (Дэнэ кърахми къыхуамыгъуэту хъунукъым, жыхуиІэщ.)

Пщым и щІыб джатэ шагъэдалъэ.

ТхъэмыщкІагъэм сынокІуэ жиІэркъым.

ТхъэмыщкІэ динщІэкъуц. ТхъэмыщкІэм и псалъэ тІэу жыІэщ.

ТхъэмыщкІэм и фэр Іувщ. (Гугъуехъ куэд и фэм докІ, ешэч, жыхуиІэщ)

ТхъэмыщкІэм тхъэр хуэлыащ.

ТхъэмыщкІитІ зэгъусэмэ, бей хуэдэу мэпсэу.

Тхъэр тебгащ, бгыр теуащ.

Уаерэ пщаерэ куэд якІуркъым.

Уэрэдус пщыпсэІухщ.

Уэркь хабзэр дэггэзеиггьуэ кIыхьщ.
Уэркьым и жьэ и щIопщщ, ипщ хуэдэр и джатэщ.
Уэсэпс тхьэггум зеггэшри, ггэш зимыIэр тхьэмыщкIэш.
Удафэр фэм йокI.
«Уи адэр шхын щхьэкIэ лIащ» , жаIэу щрахьуэным,
«Иггьуэту лIа?» — кьажриIащ.
Уи Iэшхыльгэ нэбдзыфIэмэ,
унэфI япхьу кьыуатынщ.
Уипщ хьэхуэггьу-щIыхуэггьу умыщI.
УлIэу упсэу нэхьрэ, утхьэу урелIэ.
Урыс тхьэмыщкIэ и кхьуэлу зэреггэзахуэ.
Факьырэ пэщмэн. (ТхьэмыщкIэ пагэм хужаIэу щытащ).
Хабзэр сщIэ щхьэкIэ, ирабзэр сIэщIэлъкьым.
Хьанхэ я щIыб джатэ шаггэдалгэ.
Хьэзабыр хьэмбытIу ешэч.
ЦIэ бжьакьуэм фIэсщ.
Щхьэ кьуйым и лажьэ щхьэ псэум ищIэркьым.
Iэгу нэщI IэщI джафэщ.

**Тхьэдэм, зауэм, мамырыггэм, адэ хэкур фIыуэ
льаггуным
теухуа псальэжхэр**

Бланэ щальху йокIуэлIэж.

Дауэ делэгу шыІэщи, зауэ делэгу шыІэкъым.

Ди унэжь пхъэжь мафІэ. (Уи дей хуэдэ шыІэкъым, жыхуиІэщ.)

Дыгъужьыр бгъашхэ пэтми, мэзымкІэ маплъэ.

ДыІуохъэри даукІ, дыІуокІри дауб. (Зауэм шыІухъэкІэ, къэрабгъэщ жаІэу зрамыгъэубын щхъэкІэ, зыкърагъэукІыу зэрыщытам псалъэжьыр кыыхэкІащ.)

Джатэ и щІагъ нанэ шыІэкъым.

Дзэм иуфэкъа лъахэрэ мацІэр зыпхыкІа хадэрэ.

Дзэм хамэ хэткъым.

Дзыгъуэ пэтрэ и гъуэ щылІыхъужьщ.

Ем шыгъуэ бжьэдыгъур зэшщ. (Бжьэдыгъу — адыгом ящыщ зы лъэпкъщ.)

Зауэ джэгурэ дауэ джэгурэ шыІэкъым.

Зауэм и кІэр хъэдагъэщ.

ЗауэфІрэ дауэфІрэ шыІэкъым.

Истамбылыжъым имыкІыр щІолІэ, икІар йолІыхъ. (Уэкъуоу и псалъэу жаІэ. Уэкъуоу—джэгуакІуэшхуэу, акъылыфІэу шытащ. И пщым истамбылакІуэхэм яхэту здришати тыркухэм я зэхэтыкІэр игу иримыхъу яхуэусэри къэкІуэсэжащ. ЛІэжыхукІи и хэкум шыпсэужащ.)

Къигъэ нэхърэ игъыкІ.

Лыгъэ щІапІэ лІы икІуадэркъым. (КІуэдами, лыгъэ лІэужь къегъанэ, и цІэ къонэ, жыхуиІэщ.)

МафІэм сахуэ ещІри дзэм шхахуэ ищІыркъым.

Мысостхэ ямейр ягъэфІ, я фІыр яшхыж. (Мысостхэ — къэбэрдеипщхэм ящыщ зы лъэпкъыу шытащ.)

Нэлиб нэмэз, егъэзыгъэ тхъэрыІуэ. (ЗалымыгъэкІэ нэмэз ирагъэщІырти, псалъэжьыр абы кыытекІащ.)

Парипых уихуэ. (Парипыхыр щыпIэцIэщ. Балъкъ Iуфэрэ Псыхъурей къуажэ щыбымрэ я зэхуакурщ. Къэрэкъэщкъэтау зауэм щыгъуэ къэбэрдейм кытеуауэ щыта тургъутхэр Парипых деж къэбэрдейхэм хьэлэч зэрыщащыгъам псалъэжьыр кытекIащ.)

Сотей зэхудипIальэщ.

Тамтаракъей ухъу.

Тамтаракъей и махуэр къыпхукIуэ. (Адыгэхэм Тамтаракъей (Тмутаракань) пщыгъуэр зэрызэхакъутэгъам псалъэжьыр кытекIащ. (Еплъ Нэгумэ Ш. Б. «Адыгэ народым и тхыдэ», н. 120.)

Туб хьэсэ гуэшым уахэмытамэ, уабазэхэкъым.

УэфIым и ужьыр уэлбанэщ, зауэм и ужьыр хьэдагъэщ.

Уи нэ къеIэм и псэ еIэж.

Укъыщальхуари зы махуэщ, ущылIэжынури зы махуэщ.

Урысрэ Бахъсэнрэ зымыбгынэр хэкум жылагъуэу кинэжынщ.

Хамэ хэку сыщытхъэ нэхъ си хэкужь сыщылIэ.

Хамэ ущие тхэмахуэщ, хабзэ хьэху махуищщ.

Хамэр гъэшэраши унэр гъэшэрыуэ.

Хамэхьэр къохьэри унэхьэр иреху.

Хэкужьыхьэ лъэщщ.

Хьэндыркъуакъуэрэ пэт «сызыхэс псыр куууашэрэт» жеIэ.

Шэм зэхэгъэж ищIыркъым.

Цыхум и дуней еплъыкIэр къэзыгъэлягъуэ псалъэжьхэр

Абрэмывэ пэт зы пIэм илъкъым.

Адакъэр мылуэкӀи нэху щын къанэркъым.

Адэ мылӀку бынгъэкӀуэдщ. (И адэм и мылӀкум щыгугъыу мылажьэурэ хуэмыху мэхъу, жыхуиӀэщ.)

Ажал зимыӀэ щыӀэкъым.

Ажал мыхъумэ Ӏэзэгъуэ зимыӀэ щыӀэкъым.

Ажалыр бжэщхъӀум нэхърэ нэхь благъэщ.

Акбыл былымщ.

Акбыл зиӀэм имыӀэ щыӀэкъым.

Акбылыр жьыгъэ-щӀагъэкъым.

Акбылыр нэмыщ, былымыр насыщ.

Анэм и гъуапэр пхъум и джанэщ.

Анэм и хабзэр пхъум и бзыпхъэщ.

Апхуэдэуи мэхъу, нэхъыфӀи мэхъуж.

Аргъуейм и лым хуэдэщ и лэпсри.

Афищэ зытар хъэ матищкӀэ ящэжащ.

Аслъэныр жьы хъумэ хъӀуцыдзыр щодыхъэшх.

Ахъшэр пшахъуэщи, гъащӀэр пцӀащхъуэщ. (Пшахъуэр пӀэщӀолъэль, пцӀащхъуэр пӀэщӀолъэт, жыхуиӀэщ.)

Бэр зэкъуэтмэ — текӀуэныгъэщ.

Бэр зэнэцӀ нэхърэ бэр зэхъуэхъу.

Бгъэплъыщэмэ, мывэри зэгуоуд.

Бжэн щынэ къильхуркъым.

Бзаджэ уи пашэмэ, бзаджэ ухуешэ.

Бзум и лым хуэдэщ и лэпсри.

БлэбгэкIым, улъэщIыхъэжыркъым.
Блэр бэгмэ, и гъуэм ихуэжыркъым.
Былымыр уэсэпсщ, цIыхупсэр маещ.
Вындым и шыр ишхыжынымэ, сабэм хекухь.
Выри лъэщ дьдэщ — къаубыдри щIащIэ.
Губгъуэ пщIащэрэ унэ пщIащэрэ зэтохуэ.
Гугъуехь зымыльэгъуам тыншыгъуэ ищIэркъым.
Гугъуехьыр шэчыгъуафIэщ. (УмышэчынкIэ Iэмал щимыIэкIэ, уигу
уогъэбыдэри уошэч, жыхуиIэщ.)
Гудзэр теувэгъуэ-теувэгъуэщ.
Гур зыщыплъэм, нэр мэплъакъуэ.
Гур зыхуеIэм Iэр лъоIэс.
Гур мыгъмэ, нэр гъыркъым.
Гурэ гурэ лъагъуэ зэхуаIэщ.
Гурыщхъуэ нэрыщхъуэ ухуешэ.
ГуфIэгъуэри гуIэгъуэри зэпыщIащ.
Гухэхъуэ щIэщ, гухэщI жьыщ.
Гуцэ зыхуащIым бэни хуащIыж.
ГъащIэ зиIэм уахътыи иIэщ.
Гъуамэ цIыкIу нэхърэ гъуамэшхуэ.
Гъуэгу благъэ жыжъэ нэхърэ, гъуэгу жыжъэ благъэ.
Гъуэгу техъэ гъуэгу тенэркъым.
Гъуэгум и кIыхъагъым хуэдизи и бгъуагъщ.
ГъущI куэбжэ зиIэ гъущI мастэ щощIэ.

Гъущыпэ пэтрэ мэхъуапсэ.

Дахагъэм дагъуищэ егъэпщкIу.

Дахэу ябз дахэу ядыжыркъым. (Дахагъэ псор зым бгъэдэлькъым, жыхуиIэщ.)

«Дунейм сыт нэхъ IэфI, сыт нэхъ дахэ, сыт нэхъ жэр? — щыжаIэм: —

Псэ нэхъ IэфIщ, гъатхэ нэхъ дахэщ, гу нэхъ жэрщ», — жаIащ.

Дунейр гъуэрыгъуэ шэнтщ.

Дунейр чэзущ.

Дунейр шэрхъщи мэкIэрахъуэ.

Джэд нэхърэ джэдыкIэ нэхъ Iущщ.

Джэд щыкъун и пщIыхъщ.

Джэду здэщымыIэм дзыгъуэ щоятэ.

Джэдум и шырыр ишхыжын хъумэ, «дзыгъуэм ещхъщ» жеIэ.

Джэдым зэрыфIагъэжыну сэр къеульэпхъэщ.

Дзэр куэдрэ узмэ — Iуач.

Е мыхъу фIы хъужыркъым.

Ебгъэлеймэ — къреху.

ЕмыкIур екIу мэхъури екIур емыкIу мэхъу.

Емынэрэ пэт зэрыхъэм зыгуэр къренэ.

Ер вы бжъакъуэм къокI.

ЖаIэр къос, ясэр къокI.

Жеймрэ гугъэмрэ адэ щIэиныфIщ.

Жыг зытеуэри мэгурым, пщIащэ зытехуэри мэгурым.

Жыгыжбыр иту, жыгыщIэр йобэт.

Жылэ лажьэ лажьэ хьуркьым.

Жьэр щхьэм и лыкIуэщ.

Жьы къемыпщэу кьурэ сыскьым.

Жьым кьихьыр псым ехьыж. (Гугьу удемыхьу кьэбгьуэтар кIуэдыжыгьуафIэщ, жыхуиIэщ.)

Жьым щытхьуи щIэр кьащтэ.

ЖьыфI здэщымыIэм щIэфIи щыIэкьым.

Зэбий нэхьрэ зэбэу.

Зэгуэс нэхьрэ зэгуэт.

Зэдэгьуэт нэхьрэ зэблэгьуэтыкI. (Зы махуэм псори уиIэ нэхьрэ, мащIэми, махуэ кьэс зыгуэр бгьуэтмэ, нэхьыфIщ, жыхуиIэщ.)

ЗэдеIэмэ бгыри ягьэкуэш. (Ягьэкуэш — ягьэIэпхьуэ.)

Зэзри зи хущхьуэ щыIэщ.

Зэхьэзэхуэ мэунэри зэижитI мэунэхьу.

Зи игьуэр дахэщ.

Зи кьуэш мащэ хуэзытIыр йохуэж.

Зы акьыл нэхьрэ акьылищэ.

Зыгуэр щыжаIэм зыгуэр щыщыIэщ.

Зы гьэм кьэкI удзыр зы вым ихьуркьым, кьэхьуну-кьэщIэнур зы лым ищIэркьым.

Зы кьэлэрри кьэлэрищэри зэхуэдэщ.

Зы мафIэ хьуаскIэм жылэ псор кьресэкI

Зы мэлыфэ тIэу трахьыркьым.

Зы хьэ зэбэным хьыщэ йобэн.

Зым и гуращэр щэм я гуращэщ.

Зым и хушхъуэ зым и щхъухьщ.

Зым и хьэдагъэщ, зым и нысашэщ.

Зым тIур и дзэщ.

Зым хуэмыфI хьэдрыхэ ягъакIуэркъым.

Зыр лIа щхъэкIэ, зым зилIэжрэ?

Зыхъри мэгугъэ, яхъри мэгугъэ.

ИкIута из хъужыркъым.

Ильэс плыщIыр — дыгъужь плыщIщ, ильэс хыщIыр — хысэп хыщIщ,
ильэс пщIейр — пэщащэ пщIейщ, ильэсищэр — джэдыкIищэщ.

Кэрдэщыщхъэ мэщхъэльэри щхъэж и лъэпкъ йоуэж. (Кэрдэщ — удзщ.)

Куэд зыгъащIэ нэхърэ куэд зыльагъу.

Куэдрэ шэм ухэплъэмэ, лъы холъагъуэ.

Кхъуэр зыщышынэн щымыIэмэ, Iуащхъэм докIуей.

Къанзэгурэ пэт гу егъэуфэрэнкI.

КъашыргытI зэрошхри бзу ишхын къыдокI.

Къэбублэр хабзэщ.

Зэманым декIур лIыфIщ.

КъежьэкIей — кIуэдыжыкIейщ.

КъуанщIэм нэ хуащIати «набдзэ» жиIащ.

КъуанщIэм узыхуишэр псэхэлIэлщ.

Къупщхъэ — къуаншэщи, лы пшэр — дахэщ.

КIапсэшхуэм ихъар арэфыпсым къехъыж.

КIыгуугу и цIэ иреIуэж.

Лажьэр къэкIуэгъуафIэ щхъэкIэ, кIуэжыгъуейщ.

Лы зышхар лэпс йофэж.

Лыр фымэ, шыгъу траудэ, шыгъур фымэ сыт иращIэрэ? (МыхъумыщIэр зымыдэн хуейм езым мыхъумыщIэ ищIэмэ, хужаIэ.)

Лъакъуэ зышхыр щхъэ шхыгъуи йохуэ.

Лъэпкъ и зыпкъ к I уэдыркъым. (КIызыхэкIа лъэпкъым зыгуэркIэ емыщхъ щыIэкъым, жыхуиIэщ.)

Л I ы уасэрэ пхъу уасэрэ мыльку хъуркъым.

Лар псэум пащIыркъым.

Лэныгъэр жьыгъэ-щ I агъэкъым.

Лэныгъэр Iыхъэмыгуэшщ.

Лэужьыр бжьиблкIэ мауэ.

Лы и махуэрэ шы и махуэрэ зэхуэдэкъым .

Лыр лъэпкъщ.

Мазэрэ пэт дыркъуэ и I эщ.

Мардэ зимыIэ щыIэкъым.

МафIэ мащIэ Iугъуэбэщ, бын мащIэ цIэцIалэщ, гъаблэ бысым гуашэщ.

МафIэм и гъунэгъу лыр мажъэ.

Мащэ зытI йохуэж.

Мэкъумылэр мащIэмэ, шкIащIэр шхэрей мэхъу.

Мэлищэ щIакъуэншэ хъурэ?

Мыгъуашэрэ щымыуэрэ щыIэкъым.

МылIэр лы мэхъу.

Мыщэ дыгъужь фIэбэлацэщ.

Мыщэр зыпIам йобэныж.

Насыпыр Ыхьэмыгуэшц.
Нащэр мыхьунумэ, кІэрэф мэхьу.
Нэдым и щхьэр умытІатэу хьэ ильрэ ху ильрэ пщІэркъым.
Нэм екІур гуми йокІу.
Нэм и узыр нахуэщи гум и узыр щэхушц.
Нэм ильагьур щхьэм и уасэщ.
Нэм ипэ псэр ихуэ.
Нэм псэр и фыгьуэгьушц.
Нэри хьэхуши псэри хьэхушц.
Нэхьыбэм ящІэр хабзэщ.
Нэхьыжь нэмыс, нэхьыщІэ насып.
НитІрэ пэт зэхуэдэкьым.
Нобэ уи махуэщ, пщэдей си махуэщ.
Ныбэрэ бынкІэ псори зэхуэдэщ.
Ныбгьуэр бгьасэми, хьэсэр и пльапІэщ.
Ныбгьуэр жьы хьумэ, адэжынэ мэхьуж. (Ныбгьуэр жьы хьумэ, и лыр адэжынэм и лым хуэдэу пхьашэ, ІэфІыншэ мэхьу, жыхуиІэщ.)
Ныбгьуэр хьэм хэсми хум игу хуэгьэзащ.
ПащІэм кьимыхьыр жьакІэм кьихьыжыркьым.
Пэ зиІэм кІэи иІэщ.
Псэжьым гуащэ кьельхури, гуащэми псэжь кьельху.
Псэу ла нэхьрэ ла псэу.
Псым и жапІэр езым кьегьуэтыж.
Псым хэль мывитІрэ пэт зонтІэу.

Псыпэр зэрыжэм псыкІэри ирожэ.
Псыр гъужми, жапІэр кьонэ.
Псышхуэм псы цІыкІу хокІуадэ.
Пщэдейрей ныбгъуэ нэхърэ нобэрей бзу.
ПщІэгъуалэ утесмэ, иц щыщ кьыпхохуэ.
Пшальэ мышІыр жыжьэщи, пІальэ щІар кьос.
Сымаджэр кьанэри щІэупщІакІуэр лІаш.
Тенджызрэ пэт ткІуэпс-ткІуэпсу зэхэтщ.
Тепсэр кьытепхыжынщ.
Тпакъуэр закъуэ пальэщ, закъуэр щымыІэ пэлытэщ.
Уэсукхъуэр бзу цІык І ум кьегъэхъей.
Уэсыр фошыгъу хьуати, фошыгъульэ игъуэтыжакъым. (Куэдыр пудщ,
жыхуиІэщ).
Уэщым зиІэтыху, пхъэм зегъэпсэху.
Удахэмэ — ухейщ, ухеймэ — ульэщщ.
Узэджэр кьокІуэ.
Узэрыгугъэу ухьутэмэ, уунэхъурэт?
Уп япэкІэ мывэ хьурей бгъажэмэ, ухуэзэжынщ.
Уигу ирихьыр ІэфІщ, фІыуэ плъагъур дахэщ.
УищІмэ (улІэмэ), ущІеинщ.
УкьызыщащІэм акъылщи, укьызыщамыщІэм былымщ.
УлІмэ, улІакъуэщ.
Унэвым уеуэмэ, мэзывым и бжьэ мэхъей.
Унэр зэращІа уэщыжьыр щІыбым щІадзыж.

Ухэныпэ нэхэрэ лъэпхъуамбыщIэ.
Ущыджэлэнур пщIэтэмэ, упщIэ бгъэтIылынт.
УщIалэху уотхъэ.
Фадэр гуакIуэрыефэщи, фызыр гуакIуэрыкъашэщ.
Фор IэфI дыдэщ — зигу иримыхъым ишхыркъым.
ФIэщ хъуныгъэ хуцхъуагъэ хэльщ.
ФIыгъуэм я нэхъыщхъэр зэгурыIуэщ.
ФIым фIы къыпокIуэри, Iейм Iей покIуэжыр.
Хабзэр убзэнкъым, акъылыр къалэнкъым.
ХакIуит зы бо щIэзагъэркъым.
ХакIуэмышъу жылэ гъэунэхъуц.
Хейм и лъыр хамэм ещIэж.
Хуарэр дэхуэхмэ, гум йокъу.
Хъан — техъэгъуэ-текIыгъуэщ. (Тетыгъузр чэзуц, жыхуиIэщ.)
ХъумпIэцIэджым и кIуэдыжыгъуэм дамэ къытокIэ.
Хъэлэр хъэлэкIэ Iуауд.
Хъэльтрэ кхъуэльтрэ зэтенэркъым.
Хъэм бацэ ишхмэ, бацэ къыдохыж.
Хъэм вакъэ хуэпщIмэ, лъешхыкIыж.
Хъэм и кIэм псы къыщIэмыуэу есыкIэ ищIэркъым.
Хъэфэм фо из хъумэ, зэгуотхъ. (НыбэизыгъэкIэ щыкIа цIыхум хужаIэ.)
ЦыкIуу къамыльху ин хъуркъым.
Цыху зылI цыху уасэ хон.

Цыху цыху щыжщ. (Цыхур зыгасэр, зыуцийр цыхурщ, жыхуиэщ.)

Цыхугъэ зиэ, и хъэ сыкъишх. (Цыхугъэншэм удэпсэу нэхърэ, цыхугъэ зиэм удэкӀуэдым нэхъыфӀщ, жыхуиэщ.)

Цыхум я фэр зэрызэхуэмыдэм хуэдэу, я гури зэхуэдэкъым.

Чэзу зимыӀэ щыӀэкъым.

Чы щыкӀэ умыгъэшыр бжэгъу хъумэ, пхуэгъэшыжыркъым.

Шэм исар шхум йопщэ.

ШейтӀанри жьы хъумэ, муслъымэн мэхъуж.

ШкӀахъуэми зы нэхъыжъ яӀэщ.

ШкӀэплъ зытель нэхърэ дагъэ зытет. (Дахэ нэхърэ фӀы жыхуиэщ.)

Шы бэгуитӀ зэхъуэгъущ.

Шы щӀакъуэ утесмэ, шы лъэ псо ухуехъ.

Шыгъу зышхар псы йофэж.

Шым и пащӀэр яӀуантӀэмэ, и щыбыр щогъупщэ.

Щхъэж и зекӀуапӀэ и кӀуэдыжыпӀэщ.

Щхъэж щыщ и щыдэжынщ.

Щхъэм имыльмэ, лъэм и мыгъуэщ.

ЩхъэтепӀэншэ къабзэ хъуркъым.

Щыгъын гуащэщи ятӀэ пщы унэщ.

Щрабзэм щыпаупщӀыркъым.

ЩыӀэкӀей кӀуэдыжыкӀейщ.

Щалэгъуэрэ дахэгъуэрэ зимыӀэ щыӀэкъым

Щалэгъуэрэ делэгъуэрэ зимыӀэ щыӀэкъым.

ЩӀэблэ зыщӀэмыхъуэр лъэпкъ хъуркъым.

Щэин ещэр щэин мэху.

Щэр жьы мэхури жьыр щэ хужыркьым.

Щэр кэхьунум щэнэцлурэ жьы мэху, жьыр блэклам щэнаклэурэ мэлэж.

Щэщху зыщэ кыщлэкуэркьым.

Гэзэгуэ зимыэ узыгуэ шылэкьым.

Гей мыху фы хужыркьым.

Гитрэ пэт зэрымытхэщлэ зэрыщлэркьым.

Яжэжэ щлаха кыщлэпхэжкэ хуабэ хужыркьым.

Хабзэм, ущииныгэм, гэсэнныгэм, щэныгэм епха псальэжхэр

Абы бгым зыщидзыжмэ, уэ вийкэ увэну? (Умыфыгуэ, умыижэ, жыхуилэщ.)

Адыгэ мыгуэ, шыгурэ пластэрэ.

Адыгэм хэщлэ и щлэсэщ.

Адыгэ намыс, урыс насып.

Адрыщ I ым ущлэдэумэ, мыдрыщлэр кыплтысынщ.

Акьыл зилэм шылэ илэщ.

Акьыл зилэр си щлэб ису кезухэкэ.

Акьылым уасэ илэкьым, гэсэнныгэм гунэ илэкьым.

Акьылыр ландыщэщ, гэсэнныгэр дыщэ жыгщ. (Ландыщэ — дыщэ зэрылэ.)

Анэм «сипху закгуэ и псэ» щыжилэм, пхуми «си псэ» жиэу хуежэщ.

Анэмэтым хъейрэт ухуэмыхъу. (Дзыхъ къыхуашцIу кыпIэщIалъхъэм уемынэцIыж, жыхуиIэщ). (Хъейрэт — епцIыжыныгъэ, енэцIыжыныгъэ.)

Ахъшэр щэ бжыгъуэщ.

Бажэм и кIэр пIыгъыу тепыхъэ. (И кIэр зэрыпIыгъыу пIэщIэкIыжынк I э хъунуш, жыхуиIэщ.)

Бажэм сишх нэхърэ дыгъужьым срешх.

Банэ хуэдэ зэхэплъхъэр данэ хуэдэу зэхэпхыжынщи, данэ хуэдэ зэхэплъхъэр банэ хуэдэ зэхэпхыжынщ.

Банэ хуэдэу къэщтэж, данэ хуэдэу гъэтIылыж.

Бэдж пэтрэ Iэужь трах.

Бгъащхъуэ гушхуар, жьындум жьэхэхуэри ишхащ.

Бгъэр куэдрэ уэмэ, и дамэр мэкъутэ.

Бгъеям куэдрэ укIэлъымыгъыж.

Бгъуэ егъапщи зэ пыупщI.

БжэщхъэIум нэмыс хъэдрыхэ ноIус.

БжызоIэ, сипхъу, зэхэщIыкI, си нысэ.

Бзаджэ къэзыльху и гуэн лъапэ щIетIэж.

Бзаджэ пщIауэ фIы ущымыгугъ.

Бзаджэм уи кIэ иубыдмэ, пыупщIи блэкI.

Бзаджэр уи пэшэгъумэ, уи анэ мыгъуэ хъунщ.

Бзыльхугъэ пшэрыхъ хушанэ.

Бзуушхуэм бзу цIыкIур пэкIэцIыну щыхуежьэм — зэIытхъащ.

Биижь умыгъэблагъи, уи адэ и благъэжь умыбгынэ.

Бийм ущысхъмэ, уIэгъэ ухъунщ.

БлэкIа хабзэжьым укъемыкъуж.

Блэр «пЫщІашц» жыпІэу уи гуфІакІэм думыгъэтІысхъэ.
Быдэ и анэ гъыркъым.
Бысымыр хъэщІэм и ІуэхутхъэбзащІэшц.
Гуащэ мыхъу жъантІакІуэшц,
Гуащэр гъэрмэ, мэжабзэ, хъыджэбзыр дэсмэ, мэутхъуэ.
Губгъуэм ущымыкъэрабгъэ, унэм ущымылІыхъужь.
Гугъэ нэпцІыр щхъэгъэпцІэшц.
ГужьеигъуафІэ — унэхъугъуафІэшц.
Гузэвэхыр щІэх жьы мэхъу.
Гунэс ямышцІ саугъэт умыщІ.
Гупсыси псалъэ, зыплъыхьы тІыс.
Гур кІуэдмэ, льэр щІэкІыркъым.
Гур кІуэдмэ, шыр жэркъым.
Гушхуэ тхъэшхуэ и жагъуэшц.
Гъэузи гъэхъуж.
Гъуэмылэпэм еІэзэ, гъуэмылэкІэм езауэ.
Гъунэгъу бий ящІыркъым.
Гъусэ ямышцІыным блэкІрэ пэт йоджэ.
Дахэ и щІагъ дыщэ щІэлъщ.
Дахэр пагэмэ, пуд мэхъу.
ДаІуэкІейм дэгу уещІри, плъэкІейм нэф уещІ.
Дэтхэнэ зы Іуэхутхъэбзэми бзыпхъэ иІэшц.
Делэм сэ сыфІокІ, губзыгъор езыр къысфІокІ.

Дыгъуэм икIэр мыгъуэ мэхъу.
Дыгъужь мэлыхъуэ ящIрэ?
Джэд пасэрэ бын пасэрэ.
Джэджьей зеуалэ псывэ хоупIэ.
Джэду щысу шыпсэ умыIуатэ.
Дзей хуэщIэ фIыщIэ хэлькъым.
Дзы зыф I эпщ дзы кьыпфIещыж.
ДзыхьмыщIыр дзыхьщIыгъуэджэщ.
Е пщIауэ фIы ущымыгугъ, фIы пщIами ущIэмыфыгъуж.
Е улIын, е улIэн.
Егъэлей делагъэщ.
Есэ сэгъейщ.
Еуций зы махуэщ, хабзэ хьэху махуищщ.
Жэмрэ вырэ зэхуотэдж.
Жейрэ лIарэ зэхуэдэщ.
Жыжьэу бгъэтIылыр благъэу кьощтэж.
Жьэ лIыкIуэ нэхьрэ щхьэ лIыкIуэ.
Жьэшхуэ тхьэшхуэ и жагъуэщ.
ЗэрыпщIу мыхъумэ, зэрыхъуу щIы.
ЗэхуэгъафIэ зэфIэкIуэд кьыхокI.
Зэщыгугъ мэунэхъу.
ЗекIуэкIейм лъашэ уещIри дыхьэшхыкIейм Iушэ уещI.
Зи бзэ IэфI щынэр мэлитI ящIоф.

Зи бзэ IэфIым блэр гъуэмбым къреш.

Зи бысым зыхъуэжым чыщIыхъу хуаукI.

Зи жьэ зэлумыщIэм я гухэль зэрыщIэркъым.

Зи щхъэ мыузым уи щхъэуз хуумыIуатэ.

Зи Iыхъэ зыфIэмащIэм хьэм фIешх.

Зи уэ ит нэхърэ зи щхъэ ит.

Зы жьэм жьэдыхъэр жьыщэм жьэдохъэ.

Зы махуаеи зумыгъэлI, зы махуэлIым зумыгъашэ, зы дзэшхуэм зумыгъэхь.

Зызыгъэгусэ Iыхъэншэщ.

Зым ищIэр щэхуши, тIум ящIэр нахуэщ.

Зыщытхъур къэгъани яубыр къашэ.

ЗыщIэпхьым къыпщIехьыж. (ПщIэ зыхуэпщIым къыпхуешIыж, жыхуиIэщ.)

ЗыIурыдзэ нэхърэ зыдэдзых. (Бгъуэтыр зэуэ зыIурыбдзэ нэхърэ гьэтIылыгъэ щIы, жыхуиIэщ.)

Имыль къольэт. (Фочыр нэщIщ жыпIэу уримыджэгу, узэдауэ къыщIэкIыу щIэщхъу къызэрыпщыщIын пщIэнукъым, жыхуиIэщ.)

Ин жыIэ цIыкIу Iуатэщ.

Иужь акъыл нэхърэ ипэ акъыл.

Куэд къыубжмэ, уи тхъэмадэжь и цIэри кыхэхуэнщ.

КъакIуэ и Iыхъэ IыхъэхэмыIуэщ.

Къан хуэщIэ фIыщIэ иIэкъым.

Къэмыс-нэмыс тIысыпIэщIэкъуш.

Къоджэ нэхъыжыщ.

Къоуэм уемыуэжмэ, Iэ пфIэту укьищIэркъым.
Къыдыхьэр думыхуж, дэкIыжыр умыубыд.
КъыпкIэлымыкIуэм узыкIэлыгъэкIуэнукъым.
КъыптекIуэ лъэщц.
КъыптекIуэр гугъуш.
КъуэфIми къуэ бзаджэми адэ щIэин ухуэмылтыхъуэ.
Къуэшрокъуэр пIащIэри унакъым.
КIапсэр кIыхьмэ, фIыщи, псалъэр кIэщIмэ, нэхьыфIыжщ.
КIэпIейкIэр зымылгытэр кIэпIейкIэ и уасэкъым.
Лажьэ жьы хьуркъым. (Л а ж ь э — гукъеуэ, нэщхъеягъуэ.)
Лъакъуэ псынщIэ вейхэпкIэщ.
ЛъапэкIэ хьфIэбдзэр дзапэкIэ къоштэж.
Лэным лIыгъэ хэлъщ.
Лы здашэ щIэупщIэркъым.
Лы и псалъэ епщIыжыркъым.
Лы пхам лIы еуэркъым.
Лы псори лIыкъымы физ псори физкъым.
Лы хахуэр утыкум шошабэ, лIы шабэр утыкум щокIий.
Лым зигъэгусэркъым.
Лыгъэр Iыхьэмыгуэщц.
ЛыкIуэ яукIыркъым.
ЛыфIыр бэ дьдэщи, лIыфI дьдэр зырызщ.
Лыхъужь и лъэужь кIуэдыркъым. (И цIэр, игъэхьахэр къонэж, жыхуиIэщ.)

Лыхъур фыз дэубзэщи, лыбзыр фыз дэуейщ.

МафIэ нэхур «благъэщ» жыпIэу умыкIуэ, хьэ банэ макъыр «жыжьэщ» жыпIэу кыумыгъанэ.

Мащэм зэ ихуэр набгъэщи, тIэу ихуэр нэфщ.

МащIэм зытезыгъэгусэм, куэдри фIыщIэ ищIынкъым.

Мэзрэ мазэххэрэ уи щэху щумыIуатэ.

Мэкъу мащIи кыумыхь, мэкъу бахьи умыхъу.

Мыщэфэ Iэрымьлхьэм гуащэр щумыгъэгугъ, гъусэ мыхъунум ущыгугъыу мыщэм уемыбэн.

Мыщашхьэ плъагъуу мыщэ лъэужь умылтыхъуэ.

Мыщэ жея кыумыгъэуш, лIы мышынэ умыгъэгубжь.

Нэ зыдэщымыплъэрэ тхьэкIумэ зыщымыдаIуэрэ, бэн зэвыр мыхъумэ, щыIэкъым.

НэгъуэщIым ишхамкIэ уэ укъэмыкъей.

НэгъуэщIым и щытхъум уэ уримыкъей. (Уримыкъей — уримыпагэ.)

Нэмыс здэщымыIэм насыпи щыIэкъым.

Нэмыс пщIымэ уи щхьэщ зыхуэпщIыжыр.

Нэмысыншэр насыпыншэщ.

Нэпсейр насыпыншэщ.

Нэрылъагъу щытхъур щыбагъырыубщ.

НэфIэгугфIэ и нэ дыщэ IуэнтIа щIэльщ.

Нэхъыжь теIущIыкIыпIэщ.

Нэхъыжьым жьэ ет, нэхъыщIэм гъуэгугу ет.

НэхъыкIитIым яхэди я нэхъыфIыр кыхэх.

Ныбэ Iей щыIэ мыхъумэ, шхын Iей щыIэкъым.

Ныбэм «уи адэ и жьакIэ кыпыупщIи

кыльхьэ» жеIэ. (Ныбэм уедаIуэмэ, емыкIу кыуигьэхьынущ, жыхуиIэщ.)

Ныбэр фэ цIынэ лы цIынэщи зэIуокI. (Куэд иплхьэ хьуну щхьэкIэ, иумыльхьэ, жыхуиIэщ.)

Ныбэрыдзэ нэхрэ щхьэдэдзых. (ГьэтIыльыгьэ щIы, жыхуиIэщ.)

Ныкьуэдыкьуэ нэхрэ уэдыкьуа.

Нысэ мыхьунур жьантIажэ мэхьури, мафIэ мыхьунур ищхьэм щолыд.

Пагэм и блыпкь-блащхьэ кьутэгьуафIэщ.

ПащIэгьэлыгьуэ джэгу хэлькьым.

Псалъэ бзаджэ губзаджэщIщ, гурыщхьуэ щIыныр хуэмыхугьэщ.

Псалъэ щабэ гущабэщIщ.

Псалъэ IэфIыр мэгуыщIэри, псалъэ дыджыр мэщIытэ.

Псапэ куэд хьуркьым.

Псэр ящэри напэ къащэху.

Псы икIыгьуэм унэмысу уи кIэ умыIэт.

Псылъэншэу Кьурей ихьэркьым. (К ь у р е й — Кавказ лъапэм щыIэ губгьуэшхуэ гуэрым и цIэщ.)

ПфIэкIуэдам щхьэкIэ умыгь, кьэбгьуэтам щхьэкIи умыгуфIэ.

Пхуэмыдэ пэшэгьум мыгьуэ уохьулIэ.

Пхуэмыфашэ пэшэгьу пщIымэ, уи анэ мыгьуэ ищIынщ.

Пхуэмыфашэ щауэгьу умыщI.

ПцIищэ нэхрэ зы пэж.

Пщащэр пагэмэ, ябгынэж.

Сэлам лей хьуркьым.

Судым шыфэ псэу иплъхьэмэ, вакъапхьэ кыпхыжыркъым.

Уэшх блэклам щлакӀуэ кӀэлъумыщтэж.

Удафэ и акъыл ирефыж.

Удын гуауэр мэгъущри, псалъэ гуауэр гъушыжкъым.

Ужъмэ, жьы хуэдэ щыти, ущӀэмэ, щӀэ хуэдэ щыт.

УзэпэгэкӀыр кьопэгэкӀыж.

Узэралъагъуу уафӀошӀ, узэрафӀэщӀу уалъытэ.

УзрихьэлӀэ шхыныфӀщ.

Узэрымыса бысым умыуб.

Узэрымытым зумыгъэфӀыкӀ.

Узэчэнджэщын умыгъуэтмэ, уи пыӀэ гъэтӀыси ечэнджэщыж.

Узэщэ нэхьрэ узэтэ.

Узигъусэм и фэ кыуаплъ.

УзыгъэтӀыс уиубыжыркъым.

УзыдэмыкӀуэжын ущыщымыуэ. (А зэм узэралъэгъуам хуэдэу ущыту уафӀэщӀынуш, жыхуиӀэщ.)

Узыдэмыхьэ кьуэладжэ лы дэщ.

УзытекӀуэм пэкӀум уахегъэн. (Фащэм, щыгъыным щысхьын хуейш, иужькӀи цӀыхум уарихыхьэн щхьэкӀэ, жыхуиӀэщ.)

УзытелӀэ нэхьрэ кыптелӀэ.

Узыхэдэн щымыӀэмэ, щыӀэр кыыхэх.

Узыхэтым уаймыкӀумэ, уи унэ умыкӀуэж.

Узыхэфыжыну псым ухэмыубжытхэ.

Узыщымыгугъын ущыгугъмэ, пхьашэ гъуэгу урижэнш. (Гугъу уехьынш, жыхуиӀэщ.)

Узыщымысхъри уимыІэххэри зэхуэдэщ.
Уи адэ-анэ яхуэпщІ нэмысыр уи бынми кыпхуащІыжынщ.
Уи анэ зыуб уи щхъэ дэгъэсыс. (Пэж жызыІэм дыжыІэ, жыхуиІэщ.)
Уи анэ къобэнми зромыгъэуд.
Уи гуащІэ еплъи уи лъэ гъэбакъуэ.
Уи гур зыхуеІэм уи Іэр лъоІэс.
Уи гъунэгъур бзаджэмэ, щІы хущынэ.
Уи ин жиІэнщ, уи цІыкІу иІуэтэжынщ.
Уи мыгъусэ уи лъатэпс иумыгъапхэ.
Уи мыщауэгъу гъусэ умыщІ.
Уи напщІэ темыль тумылъхъэ.
Уи нэ гъаплъи уи лъэ гъэув.
Уи псалъэ гъэІэси, уи нэмыс гъэбыдэ.
Уи тепІэн еплъи, уи лъэ укъуэдий.
Уи фІым иумытыр мафІэм уфІес.
Уи шхын нэхърэ уи нэщхъ.
Уи шым ижыгур пщІэжын хуейщ.
Уи щхъэ мызузу боз иумышэкІ.
Уи щхъэ хуэпщІыжыр уи нэмысщ.
Уи щхъэ хъумэ, си хъыджэбз.
Уи Іыхъэ зыІэрыгъыхъи, итІанэ зыгъэгусэ.
Укыызэрашэ уи шыбэщ, узэралъагъу уи гъуэгущ. (Япэ зэрызыбгъэлъагъуэщ, жыхуиІэщ.)
Укыыщальхум псори гуфІащ, ущылІэжкІэ зыхуэбгъагъыжыфмэ.

УмыгъэТыль къэпщтэжыркъым.

УмыщІэм ущІэупщІэныр емыкІукъым.

Унэм зыщыгъаси хасэм яхыхъэ.

Упащ І эмэ, уогувэ.

УпщІэ щІэшхъуркъым, щІэшхъу щІэнэркъым.

УпщІэ ІупщІэ хэлькъым.

Ущакъуэ нэхърэ утакъуэ. (ИмыуасэкІэ пуду пщэ нэхърэ, птымэ нэхъыфІщ, жыхуиІэш.)

Ущымытхъуэ — пхуэубыжынкъым.

Фадэм текІуа щыІэкъым.

ФІы зыщІэ упщІэжрэ?

ФІыр умыщІыхумэ, нэхъ лъапІэр къыхэх.

Хабзэ лъэІукъыми, Іумахуэ Іуэхутхъэбзэкъым.

Хабзэм къемызэгъыр и бийщ.

ХабзэмыщІэ емыкІухъщ.

ХабзэмыщІэ щІыкІейщ.

Хабзэр убзэ зыфІэшІым хуэпщІэnum и ныкъуэр къегъанэ.

Хабзэр убзэнкъым, къалэныр Іульхъэнкъым.

Хэдэ мэдакъуэри хэпхъуэ ІыхъэфІэш.

Хэдэ мэдакъуэри хэплъэ мэплъакъуэ.

Хэдэ мэдэхъу.

Хэплъыхъ Іыхъэншэщ.

ХъуэхъукІэ узэхыхъэу, хъуэнкІэ узэхэмыкІыж.

Хъэ хей умыукІ, фыз хей иумыгъэкІыж.

Хьэдэр куэдрэ зепхьэмэ, мэ шоу, Гуэхур куэдрэ зепхьэмэ, мэляхьэ.

Хьэджафэ банэркъым, лъхукъуэщо хьуанэркъым.

ХьэфI дэплъейр хьэфI мэхъури, шыфI дэплъейр шыфI мэхъу.

Хьэху хьэху тыж умыщI.

Хьэху яхь щыIэщи, хьэху хьыж щыIэкъым.

Хьэхурэ щIыхуэрэ зэIахыу хабзэжыщ.

ХьэщIапIэрынэр емыкIущ.

ХьэщIэ гьунэгъу нэхърэ хьэщIэ жыжьэ нэхъ лъапIэщ.

ХьэщIэ къашэ щыIэщи хьэщIэ ишыж щыIэкъым.

ХьэщIэ лей щыIэкъым.

ХьэщIэ щIалэ щыIэкъым.

ЦIыхум и цIэр езым зыфIешыж. (ЦIыхум и дуней тетыкIэм хуэдафэ къраплъ, жыхуиIэщ.)

ЦIыхуфI и тхьэкIумэ дэгущ.

Чэнджащэ щыуэркъым.

Шэрэ лъырэ зэхакIэркъым.

Шэхур хуабэу яхуз, фызыр щIалэу ягъасэ.

Шу хьэщIэр ягъэшэсыж, лъэс хьэщIэр пщIантIэм дашыж.

Шхын нэхърэ шхалъэ.

ШыгъупIастэм уемыльэпауэ.

Шыдыр удафэмэ, тало мэхъу.

Шым еуи дыхьэ, елъэдэкъауи къыдэкIыж.

Шыр птымэ, шхуэри дэщIыгъу.

Шыуаным илъыр зымышхыжынур гуэным илъым тогужьейкI.

Шыцуэс кьесу узэрысым уимыкI.

ЩакIуэ кIуэгьуэм хьэв япIыркьым, гузэвэгьуэм кьан кьахьыркьым.

Щауэр зыгьэщауэр гуащэци, гуащэр зэрыгуащэр и щэнщ.

ЩхьэкIуэ зышх щхьэшхыгьуэ йохуэ.

Щхьэр кьэхь, жаIэмэ, пыIэр кьахь.

Щхьэр псэумэ, пыIэ шыщIэркьым.

Щыгьынибгьу нэхьрэ теубгьуэн. (Щыгьын куэд уиIэ нэхьрэ тепIэнщIэлын, жыхуиIэщ.)

ЩыжаIэм щыпаупщIыркьым.

ЩыкIыр икIэ мэхьу.

Щымыуэ и щыуагьэ яшхыркьым.

ЩытхьукIей нэхьрэ убукIафIэ.

ЩыщIэ нэхьрэ мащIэшх.

ЩаакIуэ нэхьрэ уэшх нэхь благьэщ.

ЩIалэгьуэр щхьэгьэрытщ. (УщIалэху уIуэхутхьэбзащIэщ, жыхуиIэщ.)

ЩIэ ягьэIущ щхьэкIэ, жьы яушиижрэ?

ЩIэм дежьи жьым дэшхэ.

ЯмыгьэпсэльэлI яукIыркьым.

Япэ джэлам ущIэмынакIэ.

Япэ лIар япэ ирах.

Япэ лIэм джэбыныр ейщ.

Iэщми псэ Iутщ. (ГущIэгьу хуэщI, жыхуиIэщ.)

Iуэхухутэ ялIыркьым, лIыкIуэ яукIыркьым.

I уэхутхьэбзэри щIыхуэщ.

Цыхум и хьэл-щэнхэр, цыхухэм я зэхуштыкIэхэр къэзыгъэлягъуэ псальэжьхэр

Абы жиIам и дзэ удэмыплъэж. (ЖиIар уи фIэщ пщIы хьунуш, жыхуиIэщ.)

Абы и гьащIэр Iэхьуэхэмыхьэу ехь.

Абы и Iуэхур щхьэкьутащ.

Абы нэхьрэ хьэм нэхь укIытэ иIэщ.

Абы ушыгугъмэ, уи гурыгъыр ижынщ.

Адыгэр зэхьуэзэщэщ, нэгъуейр зэщэзэблэкIщ.

Адыгэр зэшмэ, мэупсэ, урысыр зэшмэ, матхэ.

Ажалыр зыщ, ар тIуш. (Жагъуэ дьдэу ялягъум хужаIэ.)

Ажэ цIыкIу бжьакъуэшхуэ.

Ажэбжьэ зэрына зэригъэкIыфыркъым.

Акьылкъым, былымкъым.

Акьылыр щагуэшым шыпсыранэм хэсащ.

Алмэстым «сыцIыху и гугъэу хьэр къызобэн» желэри мэгуфIэ.

Анэдэльху дзыр хьужыркъым.

Анэдэльху узыр хьужыркъым.

Анэм лIыуэ кьильхуащ.

Андызыр къетIри шыгъу кIанэ ирегъэтIысхьэж. (А н д ы з — удзщ, тхьэрыкъуэфщ. И льябжьэр хушхьуэщ. ЦIыху быдэм, нэпсейм хужаIэ.)

Ар зыхыхьа псы жэбзэнкъым.

Ар си набдзэкIитIщ, ар си нитIым язщ.

Арыкъ сабынкIэ тхьэщIи къабзэ пхуэщIыжынкъым. (ЩIэпхъаджэ куэд зыщIа цIыхум хужаIэ.)

Ауан ящI ауаныщI кIуащ.

Бадзэ къытетьэмэ, и шхульэ йопкI.

Бадзэ тIыса игъэтэджыркъым. (ЦIыху Iэсэм хужаIэ.)

Банэхэсрэ Ерусалимрэ зэхегъэгъуащэ. (Банэхэс — Краснодар и гъунэгъуу щыс адыгэ къуажэщ. Ерусалим — къалэцIэщ. Палестинэм щыIэщ.)

Бэджэндигъу кIуэнщ. (ГуащIафэщ, гугъуехь хуэшэчынущ, жыхуиIэщ.)

Бэрэжьей гушэ ирапIыкIа? (ЦIыху IуэнтIам хужаIэ.)

Бгъур иукIыу елщIанэр кIэсу къыхъа хуэдэщ. (ЗыкъызыфIэщIыжым хужаIэ).

Бдзантихъэ гъэва хэува хуэдэщ.

Бжьо хуэдэщ. (КIуэкIэ дахэ зиIэ цIыхубз бжьыфIэм хужаIэ.)

Бжьын щIэгъуэм Iэпэ шынщ, бжьын шхыгъуэм жумэрэнщ.

Бзаджэм и бзаджагъэр япэ кърегъэщ.

Бзаджэм ишх фIым хуеIуатэ.

Бзаджэм ищIэр фIым трельхъэ.

Бзур IукIэ къеубыд. (БзэIэфI зыIурылIым хужаIэ.)

Благъуэр гъуэм къреху. (Бзаджейм хужаIэ.)

Блэ зэраукIа башщ.

Блэ япщэжа дыжыныжыщ. (ФIым хужаIэ.)

Вэнвей уэшх хэшхащ. (Гугъуехь зыхуэмышшэч хуэмышур щыдзыхэкIэ хужаIэ.)

Вы мыхъунур жэмыбжьэщ, лIы мыхъунур жьэгъу жьакIэщ.

Вындыпэ иIыгъщ. (Зяужь ихъэр къохъулIэ, жыхуиIэщ.)

Гу зимыІэ лІибгъу я ней кыысщыхуэ.

Гу кІуэм гудзэ кыыхеуд.

Гу кьабзэ щхьэ цІапІэ.

Гукъеуэншэ пшэрыгъуафІэщ.

Гупыр зыгъэгупыр гуп и уасэщ.

Гупыр зыгъэукхъуэр кхъуэм хуэдэщ.

Гурымыкъ гурымыкъ и щІасэщ.

ГушыІэкІэ зымыщІэр ІэштІымкІэ мауэ.

Гъэми щІыми зи павэжь. (Зи ныбжьым емыкІуу щІалагъэ зыхэлым хужаІэ.)

Гъэпсалъи епхыж.

Гъуапэкъым, пщампІэкъым.

ДахэжыІэ фІы мышІэ.

Дахэр зыгъэдахэр и набдзитІщ.

Делэ гуэшэгъу нэхърэ губзыгъэ дауэгъу.

Делэ дыхьэшхырилэщ.

Делэ къуэлэн и щІасэщ.

Делэ хьэлывэ щІэнэцІщ.

Ди гъунэгъум сыкыщышхи ди унэ мышхэу сынэсыж.

Ди гъунэгъум я джэдыр къаз хуэдэщ. (Нэпсейм, фыгъуэнэдым ауаныщІу хужаІэ.)

ДунейгъэбжьыфІэщ.

Дунейгъэдахэщ.

Дунейкъым, ахърэткъым. (Зыми щыщкъым, зыкІи сэбэпкъым, жыхуиІэщ.)

Дунейр бжъакъуэпэкIэ зэредзэ. (Гурбияным хужаIэ.)

Дунейр нэкIэ игъэл фIошIыж. (ЗыкызыфIэщIыжам хужаIэ.)

Дыгъужьыгу кIуэцIылыщ.

Дыгъужьыдзэ Iутщ, бажэкIэ пытщ.

Дыгъужьым мэл зыфIихынынур и пыIэ щыгукIэ къещIэ.

Дыжыныжь пщэжам хуэдэщ.

Дыщэ лъэнкIэпс, уэсэпс хэмыхьэ.

Джатэ ихам хуэдэщ.

Джэгугъуэм лIыхъужьщ, зэуэгъуэм жьындущ.

Джэду хьэжы зыкъещ I . (ЩыхуфIыфэ зытрегъауэ, жыхуиIэщ.)

ДжэдыкIэм цы кыыхех.

Дзыбэ дзыусщ.

Еджа щхьэкIэ, епщэжакъым. (Зи щIэныгъэр къэзымыгъэсэбэпыфым хужаIэ.)

Ежьэ мыхъу ежьэ хъуа упэмыплъэ.

Езым фIимыгъэжар хьэрэмщ.

Емынэр зигу, жьэгум дэмыкI.

ЕмыIусэ цыснэIу.

ЕпльагъулIэр ебгъуэтылIэжыркъым. (Зи теплъэмрэ зи лыгъэмрэ зэхуэмыдэм хужаIэ.)

Жэщ дэлIэ, махуэ дэхъуж.

Жылэм ямыщхьым шыдыщхьэ фIэтщ.

Жылэм ямыщхьым бабыщыщхьэ кыфIокIэ.

Жылэр егъасэ, бадзэр есэкI. (ЩхьэзыфIэфI дзыусым хужаIэ.)

ЖьэкIэ маисэщ, IэкIэ сэмэгущ.

Жьэмыгъэпсэху псэмыгъэтынщ.

ЖьэрыIэээ Iэпэзадэ.

Жьы хьуар шхыдэ бэIущ, уемыдэIумэ, зегъэгусэ.

Жьым тесу псым йопыдж.

Жьым щхьэ ядэшх, щIэм лъакъуэ ядэшх.

Зэрымылъагъумэ, зэщIолIэ, зэрылъагъумэ, йолIыкI.

Зэрымытым Iэтищэ ирегъэувэ. Зэрытым йоплъэ, зэрылбым йотэбэ.

Зэрыхьун хьури и нэр хьурей хьужащ.

Зи бзэ ныкъуэм гуныкъуэгъуэ ущигъащIэркъым.

Зи гупкIэ пысым и псысэ еIуатэ.

Зи мырамысэ зыхуэмыщIыжыр гьунэгъум жэмыкуащIэ макIуэ.

Зи нэгу къабзэм и гури къабзэщ.

Зи ныбэр зи IэфIыльэм и гур и лъэмыжщ.

Зи фIыщIэ зи мыгъуа, зи гьунэгъу зи бий.

Зи хущхьэ хьум и бзущ.

Зи шыкIэр къурыкъуу зи къэрар мащIэ. (К ь э р а р—быдагъэ, фIэш хьуныгъэ. Зи къэрар мащIэ — зи псалъэ фIэш хьугъуей, псалъэ быдэ зимыIэ.)

Зи щхьэ мыжьу зи жьэ джатэ.

Зи щхьэ Iуэху зыхуэмыщIэжыр хамэ IуэхукIэ ерыщщ.

Зи щхьэр къабзэ, зи гур бзаджэ.

Зы щIыпIэ щокъакъэ, зы щIыпIэ щокIэцI.

Зыдигъазэр и къэблэщ. (ЗэрегуакIуэу, щхьэзыфIэфIу мэпсэу, жыхуиIэщ.)

Зэрымыль пэ льягэ, зибг имыль кьудан. Зым и ГупщIэ зым и щIыбщ.

ЗэхуэмыфI зэфIэIуа.

Зыхым и дей йокIри зыукIым и деж йохьэ. (З ы у к I ы м — Iэщ зыукIым).

ЗыхамыIуэ мэтэджри мэпсчэIу.

И адэр кьальхури и кьуэм зигьэпсэхужащ. (Кьуэ щхьэхынэм ауаныщIу хужаIэ.)

И анэ ещхь ильагьумэ, кIэлъыжэнущ.

И бамэ и пэ ирихьэжыркьым. (Зи дагьуэ зымыщIэж пагэм хужаIэ.)

И бэкьу гурыщхьуэ дешIыкIыж. (ГурыщхьуэщIым хужаIэ.)

И деж укIуэмэ, пащIэ лалэщ, уи деж кьакIуэмэ, пащIэ задэщ.

И нэр ису и псэр хэгьуащ.

И ныбэ и хьэщIэ, и щIалэ и кьан.

И псалъэ фоупсщ, и фадэ псы защIэщ.

И фэр бэгущ, и гур бзаджэщ.

И фэр фIыщIэ щхьэкIэ, и кIуэщIыр дагьэш.

И хьэм ижынур ещIэж. (ХузэфIэкIынур ещIэж, жыхуиIэщ.)

И цищ мэтхьу.

И цIэ выщ, ив матэщ.

И шэ гьуанэ дадзыжынукукьым. (И щIыхь кьутэжынукукьым яхуэгьэпудыжынукукьым, жыхуиIэщ.)

И шу дыжбынщ, и жьэгу хьэ гьыпIэщ.

И щхьэр матэщ, и жьэр джатэщ.

И щхьэр мыжьрэ и жьэр бзаджэу.

И щхьэр пкьуэлъу и льэр пкьуокI.

И Гуэху зыхэмылтым и бэлагь хелу.
Имылту мэлбатэ.
Ерыщыр щыту маллэ.
Ириуэнуи ириштэнуи гу клуэцлылтыктым.
Ишхыр клуэцлоккупщхэри и пхэ ккупщхэр кыхош.
Ишхыр флэмащлэщ, ищлэр флэкуэдщ.
Кэрабгээр япэ мауэ.
Кэхь флэкл, мэхь ищлэрктым.
Напэ зимылэм джажэпкь илэщ.
Ныккуэделэр ефэмэ, делэ дьдэ мэху.
Нысащлэ мышынэ-мыкытэ мэлыщхэ флэбзам щошынэ.
Пашэ ящлри яхуэклуэрктым, дакэм дащлэри яхуеккурктым.
Пащтыктым и щхэхынэщ. (Щхэхынэ лейм хужалэ.)
Плэклэ кыхьар ныбэклэ ихыжащ. (Кыхьар ишхыжри клуэжащ жыхуилэщ.)
Псэжытлыр щызэфлым зэкуальхьар щызэбийм зэкуахыж.
П л астэггэф уафэлыагущ. (Цыху сэбэпыншэм хужалэ.)
Си тхэггуэм си гьуанэдэплэ, си ляджэггуэм кыслымплэж.
Удым и улыгээр япэ иреггэщ.
Уеплымэ, дахэщ, зэгуэпхмэ, банэщ.
Укытэр и нэгу щлэлыщ, акылыр и бзэгу телыщ.
Укытэр шагуэшым дурэшым дэсащ.
Унэм я мыггуэр я гьуоуш.
Фэ зытетым гу клуэцлылыщ.

Фэклэ щлалэрэ гуклэ лыуэ.

Фыз бзаджэ нэпсрыгуащлэщ.

Фыз фэрыщл лыгъапцлэщ.

Фызгъэгъу лы гъум.

Хабзэмышцлэ щытхъухъым хъэгулывэм фо хеклэ.

Хэмыль хэльхъэ клуэри лъэпхъуамбыщлэ хильхъащ. (И лыхъэ зыхэмыльым къыхихын и гугъэу клуэри хильхъэри къэклуэжащ, жыхуилэщ.)

Хуабэ хъумэ, мэдыд, щылэ хъумэ, мэдий.

Хъэ къарэ клапэ жьэдэль хуэдэ. (Нэклу фыщлэ дзэ хужьым хужалэ.)

Хъэжыщлри сату щлынри зэдегъаклуэ.

Хъэзыр лупэху, щлэращлэ.

Хъэклэри кхъуэклэри зэрэпх. (луэху куэд зэпызыщэм хужалэ.)

Хъэлэболэ былым хуэщц.

Хъэр и напэщ, кхъуэр и пащлэщ.

Хыгъуэм гуащэщ, къэхъыжыгъуэм псэжыщ.

Шхэгъуэм дыгъужын, лажьэгъуэм жьындущ.

Шхырыджэгу ныбалъэ, гъаблэ хъумэ, щхъэплыж.

Шыщлэ къамыльхуам уанэ хузэщлельхъэ.

Щымысымаджэми бэджынэ и щласэт. (Зызыгъафлэм хужалэ.)

Щыуэгъум лъапцлэщ, щыпцлэпцлэм вакъэщ.

Щлалэ фыщлэ нэклуфлэ, ахъшэ фыщлэ гуфлаклэ.

Щлалэм къижыхъмэ, лыжъым и лъэдий мэуз.

Щцыр бжьэклэ епщри, кыпыщым тоувэ.

Щыр къэмыштэу къэштэнукъым.

Яхуэукъыркъым, яхуигъэкъыжыркъым.

Яхутемыхъэ яхутекъыжыркъым.

Іэгу нэщІ пащІэ пІий.

Іэмбатэ зэрымытым Іэтэ ирегъэувэ.

Іэнэ шагъэувым щохуэх, фадэ шаІэтым щохутэ.

Іыхъсыхъ Іыхъэшх.

Іупэ зэв джей быхъу.

Бынунагъуэм, благъагъэ - ныбжьэгъугъэм, лъагъуныгъэм епха псалъэжьхэр

Адэ лІэужьыншэрэ лыншэ къупщхьэрэ.

Адэр дэм хуэдэщи, анэр нэм хуэдэщ.

Адэр шхэкІэ къуэм зигъэнщІыркъым.

Анэ бгъафэрэ хъурыфэ джэдыгурэ.

Анэ дэкІуэрэ лы дэкІуасэрэ. (ТІуми емыкІу пылъкъым, жыхуиІэщ.)

Анэ зимыІэм гуІэр и махуэщ.

Анэ зимыІэ сабийр, адэ иІэми, ибафэщ.

Анэр нэщи, адэр лъэпкъщ.

АнэгукІэ къеІэри, анэІэкІэ къитри къызитам къысхуищІащ.

АнэнэпІэсыр уэсым нэхърэ нэхъ щІыІэщ, зэзым нэхърэ нэхъ дыджщ.

АнэнэпІэсрэ гупкІэ тІысыпІэрэ.

Анэр бын гэкIуэдщ. (Быным шысхьурэ, еубзээрэ егъэсэхъу, жыхуиIэщ.)

Анэ шыпхъу анэ пальэщи, адэ кьуэш адэ пальэш.

БэлагьыкIыр зыIыгъым хъэ къарибгъу щогугъ.

Биижь благъэ хьуркъым, благъэжь бий хьуркъым.

Благъэ жыжьэ нэхърэ гъунэгъуфI.

Благъэ хьумэнрэ ху хьумэнрэ зэхуэдэщ. (Тури хьумэгъуейщ, Iыгъыгъуейщ, жыхуиIэщ.)

Благъэжьрэ дыжьыныжьрэ.

Быдзышэр хъэкхъуафэм иралIэркъым. (Быдзышэм нэмыс иIэн хуейщ, жыхуиIэщ.)

Былым кьыпщIын нэхърэ быныфI кьыпщIын.

Бын зэхэдзэрэ удын зэхэдзэрэ.

Бын зимыIэр щIолIэ, зиIэр йолIалIэ.

Бын тIуащIэ лIы гу хэщIщ, бын шащIэ лIы фэ техщ.

Быныр нэм и хьуахуэщ.

Бысым гуащэщIэ хъэщIэ и щIасэд.

Гуащэм и хабзэр нысэм и бзыпхъэщ.

Гуащэр гъуммэ, шхэрейщи, нысэр кIэнтIмэ, шхын щIэлIэщ.

Гъатхэ дыгъэ си нысэ типси, бжьыхъэ дыгъэ сипхъу типсэ.

Гъунэгъур гъуджэм хуэдэщ.

Гъунэгъур унэгъуш, кьигъунэгъужыр гъунэгъуш.

Гъунэгъурэ гъуэншэджрэ.

ГъунэгъуфI — кьуэшыфI пальэщ.

Дадэм щIыгъур нанэщи, нанэм щIыгъур дадэщ.

Дэльхум и Ыхьэр шыпхьум ехь. (Шыпхьур и дыщым кьэкIуэжыху,
дэльхум и Ыхьэм щыщ ехь, жыхуиIэщ.)

ДэIэбеи ет, еIэбыхи кьашэ.

Делэ благьэ нэхьрэ губзыгьэ бий.

ДелитI зэгуэгьущ, тIуанитI зэегьущ.

Дыгьэ нэпс нэхьрэ анэ бгьафэ.

Драхьеймэ, мэгьущIэ, кьрахьэхмэ, мэщIытэ.

Дыщ мэжаджэ IэфIщ.

Джанэ нэхьрэ гьуэншэдж нэхь благьэщ.

Джэд хуэдэ, быныфIэщ.

Джэдумрэ фызымрэ унэгуащэщи, хьэмрэ лIымрэ ныбгьуащэщ.

Еблагьэ зи бэм и бын мэжалIэркьым.

Егьур гьуэтыгьуафIэщ, благьэр гьуэтыгьуейщ.

ЕтIуанэлIрэ IулIэIуданэрэ.

Жагьуэгьурэ щIасэгьурэ зимыIэ щыIэкьым.

ЖагьуэлIрэ лIэныгьэрэ.

Жэм льякьуэ шкIэ иукIрэ?

Жьы зэрымысым нэмыс илькьым, щIэ зэрымысым насып илькьым.

Закьуэныгьэ нэхьрэ Iэл кьыбдис.

Зэдэшхэ IэфIщи зэдэфI унэщ.

Зэкьуэш псори зы анэм кьильхуркьым.

ЗэкьуэшитI зэкьуэщтыжыркьым. (Зэкьуэщтыжыркьым — щтэуэ зыр зым
хыфIидзэркьым.)

ЗэкьуэшитIрэ дзитI зыIутрэ.

Зэлгээфыз я псэ зы чысэ ильщ.

ЗэхэкIыр губжьым кыхокI.

ЗэхуэдитIыр кызэдофэри

Джэду хьэжы зыкьещI.

Зэхуэфашцэ зэщауэгъуш.

Зегъэуби уи бын пIыж.

Зи адэ лIар ибэ ныкьуэш, зи анэ лIар ибэ хьурейш.

И бын гуIушцIэу зыгъэсам и нэпскIэ епшыныж.

Зи щхьэ уи унэ исым и псэ уи унэ ильщ.

ЗилI Iэмбатэм и физ куэтэрамэш. (ЗилI мыкIуэмытэм и физри апхуэдэш, жыхуиIэш.)

Зы бын зиIэми бынищэ зиIэми зэхуэдэу яльагъу.

Зи унэ и хьэдэ зы унэ итIысэркъым.

Зы хьэщIэм зы хьэщIэ и жагъуэщи хьэщIитIыр бысымым и жагъуэш.

Зыпс ираш зэшыпхъуш.

И анэр гупсэш, и адэ псэуш. (Къэзыльхуахэр узыншэш, псэуш, насып иIэш, жыхуиIэш.)

И анэ еплъи ипхъу къашэ.

И адэ еплъи и кьуэ дэкIуэ.

И нэм и джабэхъш, и псэм кыпатхъаш.

И нэм и нэхуш, и псэм и хьуахуэш. (Мы псалъитIми: фIы дыдэу ельагъу, жыхуиIэш.)

И уанэ трильхьэмэ, игу ирилъхьэжаш. (Щхьэ закъуэу, бынунэ зимыIэу псэум хужаIэ.)

И щхьэ закъуэ и льякъуитIш.

Игу кьобгъэну анэкьильху нэхъ бзаджэщ.
Имылгагъумэ, щоллэ, илгагъумэ, йоллыкI.
Имысрэ сымаджэрэ Iыхьэншэщ.
КъакIуэ псори благъэщ.
КъакIуэхэ я унэщ.
Къальхур ирегъашэ, къашэр егъэнысэ.
Къантешэ нэхьрэ къаншэж.
Къапшэ хьунуц, хуэпшиин уиIэмэ.
КъэдаIуэ, си хьыджэбз, зэхэщлыкI, си нысэ.
Къэзыльхуар мэупIэри зымыпIам хуолажъэ. (Хьыджэбзыр зыщальхуа унагъуэм йокIри зыдэкIуам яхуолажъэ, жыхуиIэщ.)
КъэзышагъащIэм щлакIуэщIэрэ кIуэкIэщIэрэ къештэ.
Къэсшэн согъуэт, сымыгъуэтыр кьыздэкIуэнщ.
Къомыхъуэжыгур, къомыщэжыгур уи анэрэ уи нитIрэщ.
Кърум шыр имыIэмэ, зы бзуц.
Къуажэ дэз Iыхьлы нэхьрэ жылэ и зырыз благъэ.
Къуажэ ив нэхьрэ къуажэ и благъэ.
Къуаргърэ пэт, и шырым «хужь цIыкIукIэ» йоджэ.
Къуэ бзаджэм адэм хьуэн кьыхуехь, пхьу бзаджэм анэм хьуэн кьыхуехь.
Къуэ бзаджэм яжэм ухегъэс, пхьу бзаджэм хасэ урехьэ.
Къуэ закьуэрэ нэ закьуэрэ.
Къуэ зимыIэ адэр нысэлъыхьу ежьэркъым.
Къуэ щIыупс зиIэ и анэ гуфIэ щыщIэркъым.
Къуэ уиIэмэ, нысэ уиIэщ.

Къуэм и нэр нэфми, анэм псэууэ елъагъу.

Къуэм и псэр анэм и псэфыльэщ.

Къуэм уилыныщ, лым уипыныщ.

Къуэр напщлэщ, пхъур набдзэщ.

Къуэр унэм и пкъош, пхъур унэм и щлэращлэщ.

Къуэрагъыр ираупсеящ. (Къэшэгъуэ, дэкуэгъуэ чэзур зылыса щлалэм е хьыджэбзым хужалэ.)

КъуэфI и анэ гуфIэ щигъащлэркъым.

Къуэш егъу нэхърэ ныбжьэгъуфI.

Къуэш зимыIэм башым IэплIэ ирешэжI.

Къуэш и щлеин къуэш ехыж.

Къуэш лей щыIэкъым.

Къуэш-шыпхъур хы къумиблым къыкъуокI.

Къуэшым я нэхъ жагъуэгъумрэ щауэгъум я нэхъ щласэмрэ зэхуэдэщ.

Къуэшыныщэ щлэупщлэкуэншэщ.

Къуэшыр зыщыбэм бэныр щыбыхъуш.

Лъагъуныгъэ зыхуэпщIым гущлэр къегъэхъей.

Лъагъуныгъэ зыщлэм лъагъукIэ ищлэжыркъым.

ЛъхурыкIуэд-лъхурыщлэхш.

Лакъуэр зыщыбэм быныр щыхейш.

Лы гурымыкъыр физ гъагъщи, лым и гъринэр гуемылуш.

Лы жъей физгъэгъуш.

Лы зэрымыс унэр сабафэщ.

Лы и физ трахрэ?

Лы хьэщІэ нэхърэ фыз хьэщІэ.

Лы щепткІэ умыгъ, кърагъэкІыжмэ, гъей.

Лыгъуабэм быныр ирепхъыхъ, фызабэм быныр къещыпыж.

Лым и узыншагъэр фызым и фІыгъэщ.

Лымрэ фызымрэ зэхуагъэувыр я хабзэщ.

Лырэ фызрэ мащэ тІа яку дэльщ.

Мальхъэр хъумэ, къанш, мыхъумэ, шыдщ.

Мальхъэщ, жыпІэу увэгъу умыщІ, щІалэщ жыпІэу къебгъэшэн
кыуумыгъанэ.

Махуаеи бгъуэтыжыр ныбжьэгъуи, уи хьэмтетыгъуэм бгъуэтыр уи
шхэгъуи.

Мэлищэ нэхърэ щуІэгъафІ.

Мыгъуэр зи мыгъуар анэрщ.

Насыпыр фызым кыдокІуэ.

Нэгум щІэтыр нэм хуэдэщ.

Нэм псэр и фыгъуэгъуи.

Нэм псэр зыщІешэ, гум гур къреджэ.

Нэм пэжыжьэми гум пэблагъэщ.

НэхъыщІэ нэхъ щІасэщ.

«Нэчыхъым сигу щыкІаш», — жиІаш куэдрэ яшэурэ кърагъэкІыжа пасэрей
пхъужъым.

Ныбжьэгъум занщІэу кыбжиІэнш, бийи уи щІыбкІэ щигъэІунщ.

Ныбжьэгъум ягъэпуда лыр фызыфІым кыдехыж.

Ныбжьэгъур бгъэунэхунумэ, хуитыныгъэ ет.

Ныбжьэгъур уи нэгу кыщІоплэ, жагъуэгъур уи лъакъуэ йоплых.

Ныбжьэгъур шагъэунэхур махуейщ.

НыбжьрейлI щыIэкъыми ныбжьрей дыщ щыIэщ.

Нысэ унэгъу тIуанэгъуейщ.

Нысэ Iейм унафэр унэм ирех.

Нысэгъукъуэ нэхърэ тIуанэ къуибгъу.

Нысэм зэхихыу уи пхъум еущие.

Нысэм уеубзэмэ, данэ Iубзэ къыуитынщ.

Нысэр фIыщ, жыпIэу цIэ фIумыщ, и цIэр езым зыфIищыжынщ.

Псэр зэхъуапсэр дахэщ.

Псым икI пэтрэ я кIэ зэнтIэIуащ. (Iыхьлыгъэ зэхуаIэкъым, жыхуиIэщ.)

ПфIэмащIэр хьэщIэ Iусщ. (Шхыным ущысхьмэ, хьэщIэ шхын мэхъу, жыхуиIэщ.)

Пхъур зэрыбгъасэщ, нысэр зэресаш.

Пхъур хамэ бынщ.

Пхъурыльхур пкIэм думыгъэплъей. (Куэдрэ пумыгъаплъэу Iэнэ къыхуэщтэ, жыхуиIэщ.)

Пхъурыльхур къихьэмэ, псатхьэр магъ.

Пхъурыльхурэ къанрэ зэхуэдэщ.

ПцIырыпыхьэ щIэинхьыж.

Пщашэр дэгъуэмэ, гъунэгъур и физщIэгъуш. (И физщIэгъуш — физиу ешэ, жыхуиIэщ.)

Пщашэр унэ гуашэмэ, кхъуейхьэбыкъуэ ешх.

Шэщхьагъей уиIэу хьэдагъэ умыкIуэ.

Сабий зэрымысым насып илькъым.

Сабий зимыIэм имыIэIауэ къыщохъу.

Сабий щІэхъуэпсым гущэпс ед.

Сабийр зыгъашхэр и анэщ.

Сабийм и кІэтІийр бжыхъыпэм пылъми мэджэгу.

Сабийм адэ имыІэжмэ, зеиншэкъым, анэ имыІэжмэ, зеиншэщ.

Сэ нэхъыфІ умыгъуэтмэ, сыкъэшэж.

Си анэм зэрыжиІэу симыщІу, си фыз зэрыжиІэ тхьэм сищІ.

Сыкъамыдэми срадахэщ.

Уэ пхуэдэ сещэмэ, щэ иризгъэкъунщ.

УзэльэІу къэгъани къольэІу къашэ.

Узэрымылъагъуу ІэфІ щыІэкъым.

Узейм уигъэкъакъэмэ, хамэм къакъэ кыуатынщ.

Узыгъэблагъэ гъэблэгъэжи узыгъэбий гъэбииж.

УзыукІыр уи бийщи, ущІэзылъхъэжыр уи къуэшщ.

Узыхэфыжыну псым хъэ хыумыукІэ, иумыгъэкІыжыну фызым дзы хуумыус.

Уи адэр фІамэ, уэ уи щытхъукъым, къуэфІ упІамэ, къыпщытхъунщ.

Уи анэ и Іэ илъым еплъи, уэ уи Іэ илъым едзакъэ.

Уи анэ зэрымысым дыщасэ умыкІуэ.

Уи анэ кымылъхуар уи дэльхукъым, уи дэльху кымышари уи нысэкъым.

Уи благъэ и унащхъэ плъагъуу ублэмыкІ.

Уи благъэ кыуитым и дзэ удэмыплъэж.

Уи благъэ уемыпэгэкІ — уи бийм благъэ хуэхъунщ.

Уи бынрэ уи благъэрэ умыбж.

Уи гъунэгъу и фэ кыпштоуэ.

Уи гъунэгъу умыуб, уи благъэщӀи ущымытхъу.
Уи гъунэгъум кыпхуимыщӀэр жыжьэм кыпхуищӀэнкыым.
Уи гъунэгъур уи гъуапэщ.
Уи гъунэгъур уи Іэнэгъумэ, уехъулӀащ.
Уи кыуэ уемыубзэ, уи бзи уемыгуауэ. (Уи бзи уи бзылъхугъи)
Уи кыуэрэ уи нысэрэ кыахуэбублэр кыалэнщ.
Уи кӀуэдыр си кӀуэдщ, уи кыанэр си кыанэщ.
Уи напӀэ гыалӀи лы зэгъэгъуэт, унэкур бгъуэтмэ, уи джатэ кыих.
Уи насып зыхэлъым дыщэхъ тепхъуауэ уолъагъу.
Уи ныбэ кыикӀыр уи бынщи, уи лъэуей кыельэри уи джэдщ.
Уи нысэ уигу ебгъамэ, уипхъу ешхыдэ.
Уи тӀуанэ умыуб, уи бын ущымытхъу.
Уи фыз кыыхуэбублэ и хабзэщ.
Уи фыз лӀамэ, уи щӀэлъэныкыуэр гуэхуащ.
Уи фызрэ уи ІэщэрэкӀэ хэти дзыхъ хуумыщӀ.
Уи фызыр бзаджэмэ, хъэдагъэ умыкӀуэ — махуэ кыэси уи хъэдагъэщ.
Уи фызыр фӀымэ, джэгу умыкӀуэж — махуэ кыэси уи джэгуш.
Уи хъэщӀэри гыафӀэ, уи кыуэщри фӀыуэ лъагъу.
Уи щхъэр зэрыкӀ нэхърэ уи кӀэр зэрылъ.
Уи щӀалэ зэрыбгъасэщ, уилӀ зэресащ.
Уипхъу зэрысрэ уи нысэ и дыщрэ.
УкыэзыукӀрэ укыизыгъэкӀыжрэ.
УнагъащӀэ гужьеигъуафӀэщ.

УнагъащІэ хьэщІэхуэфІщ.

Унагъуэ зиІэм унагъуэ и пІалъэ ещІэ.

Унагъуэ умыхъуу къуажэ ухъункъым.

Унагъуэм гъуанибл иІэщ.

Унагъуэм лъакъуибгъу щІэтщ.

Унэ зэхэмыбзым си нэрыбз хэкІуадэщ.

Унэ зимыІэм унагъуэ иІэкъым.

Унэ пхашэ тешэбэщІщ.

Унэ фІейм лЫр егъэжь.

Унэрыс зы бий нэхърэ унэщІыб биищэ.

Унагъуэжьрэ пхъэжь мафІэрэ.

Унэкъуэщ хьэщІэ гъэфІэгъуейщ.

Унэмыхъу хьэбахъуэщ.

Унэнум я хьэ удз ехъури унэхъунум я нысэ мэдыгъуэ.

Унэр зейр жьантІакІуэщ.

Унэр зыгъэунэри благъэр зыгъэблагъэри фызщ.

Унэр игущ, жьэгур и псэщ.

Унэр щІабгъэр губгъэныр илЫн щхьэкІэщ.

Ущыльхуэрэ ущылІэрэ.

Фадэр куэдрэ щытмэ, мэжабзэ, хьыджэбзыр куэдрэ дэсмэ, мэутхъуэ.

Фыз бзаджэ зиІэм и унэ умыкІуэ.

Фыз бзаджэ лЫгъэжьщ. (ЛЫр щІэх жьы ещІ, жыхуиІэщ.)

Фыз бзаджэ хьэщІэмыгъашхэщ.

Фыз бий нэхэрэ жылэ бий.

Фыз быдэ илI хьэлэлщ.

Фыз дахэ тхьэмахуэ фызщи фызыфI ныбжьырей фызщ.

Фыз закьуэм дэмыIэпыкъу лЫр лЫфIкъым.

Фыз зимыIэ щIалэрэ шхуэ зыпщIэхэмыль шырэ.

Фыз мыльхуэ дахэщ.

Фыз улыхьумэ, благьи дэлыхьуэ.

Фыз хуэмыху зиIэр насыпыншэщ.

Фыз хьэдэ лЫгьапцIэщ. (Фыз хуэмыхур лЫм еубзээрэ кьегьапцIэ, жыхуиIэщ.)

Фыз щэ щIыгьуэщ.

Фызабэм и бын епЫжри лЫгьуабэм и бын хуэпЫжыркьым.

Фызабэр бын щхьэтепхьуэщ.

Фызым еуэр лЫ мыхьуши, хьуэр зымыдэр лЫ делэщ.

Фызым игьэпуда лЫр зыми кьыдихыжынкьым.

Фызым и фIыр лЫгьатхьэщ.

Фызыр жьы хьумэ, фIы мэхьуж.

Фызыр тIэушхэ-щэшхэщи, лЫр зэ шхэгьуэ закьуэщ.

Фызыр щIагьуэмэ, унагьуэм кьеIуатэ.

ФызыфI быдзышэ нальэ щыщIэркъым.

ФызыфI гьэтIылыгьэншэ хьуркъым.

ФызыфI зиIэ и гуауэ шэчыгьуафIэщ.

ФызыфI зиIэм хьуэхьу и унэ ильщ.

ФызыфI и хьэку ятIэ хьэзырщ.

ФызыфI и Iэнэ зэтетщ.

ФызыфI илI гьуэмылэншэ хьуркьым.

ФызыфI илI нэкIушхьэплъщ.

ФызыфI илI цIэрыIуэщ.

ФызыфIым лы Iейр добжьыфIэри фыз Iейм лыфIыр добжьыгуэ.

ФызыфIыр унэщи фыз Iейр щIыунэщ.

ФIылыагьуныгьэр кьупщхьэ зауэм хуэдэщ.

ФIыуэ зэрылыагьуитIыр зы фэ джанэм зэдохуэ.

ФIыуэ узэрылыагьумэ, бгьэныщхьэ унэри жэнэтщ.

ФIыуэ укьэзылыагьум уи дагьуэр уегьэлыагьуж, жагьуэу укьэзылыагьум уи нэ щIыбагькIэ еIуэтэж.

ФIыуэ плъагьум зыкьэбгьэщIэnumэ, и цIэр куэдрэ жыIэ.

ФIыуэ слъагьум хуэзмыщIэнур сремыIэ.

Хамэ щIалэ бгьэуджмэ, и анэ кьеджэмэ, кIуэжынщ.

Хамэм ухуэмыубэ, быным ухуэмыдзыхэ.

Хэгьэрей хуэмыхум хьэ кьыуегьэдзакьэ.

Хэгьэрей бзаджэ дэкIуатэ кIыхьщ.

Хэгьэрей бзаджэ шу ужьщ.

ХэгьэреифI лыхьуи, былымлтыхьуэ кIуэ.

Хьыджэбз кьапшэмэ, уэ зэрыбгьасэщи, пхьужь кьапшэмэ, зэресагьэххэщ.

Хьыджэбз унэгуащэмэ, тхьэмбылыкьу ешу.

Хьуэн зимыIэр и дыщ кIуэжри хьуэн кьыхьщ.

Хьэ мыбанэ унэ гьэунэхьуш.

Хьэ пэтрэ и шырыр дзапэкIэ зэрехьэ.

Хьэ хей умыукI, фыз хей иумыгъэкIыж.

Хьэдрыхэ кIуэрэ зи дыщ кIуэжрэ хэт иубыда?

ХьэкIуфхэр зофийри, зэфэгьухэр зэкIуомщ. (ХьэкIуф — адыгэхэм ящыщ зы льэпкыу мэзым хэсу Хы фIыцIэ Iуфэм Iусащ. ЗэкIуом — урыс псалъэ кум жыхуаIэм кытекIагъэнущ, зэблагъэщ, жыхуиIэщ.)

Хьэмэшыхэ благъэщ.

ХьэщIэ жагъуэ псы кIэщIакIэ.

ХьэщIэ здэщыIэм хэгъэрей щыIэщ.

ХьэщIэ зи жагъуэм лыхуэ хуегъажьэ.

ХьэщIэ кьакIуэмэ, хэгъэрейр мэгуфIэ.

ХьэщIэ хьэщIэтепсыхэ и жагъуэщ.

ХьэщIэм и ерыскъыр кыдокIуэ.

ХьэщIэмыгъашхэ цIэрыIуэщ.

ХьэщIэр бысымым и гъэрщ.

ХьэщIэр жэщищ исмэ, быным ящыщ мэхъуж.

ХьэщIэр куэдрэ щысмэ, бысымыр йозэш.

ХьэщIэр нэщхъеймэ, бысымым и ягъэщ.

ХьэщIэр хущхъэрей хъумэ, гъаши гъэгъуэльыж.

ХьэщIэр хьэзыр щхьэкIэ, бысымыр хьэзыр?

ХьэщIэр шхэмэ, бжэм йоплъ.

ХьэщIэфI и бысымыбжэ зэIухащ.

Цыхубз зыщIэмыс унэр сабафэщ.

ЦыхуфI и Iэнэ хьэзырщ.

Шыгъу пут зэдумышхыу узэрыщIэркъым.

Шыпхъум и гур дэльхумкІэ гъэзащ.
Шыпхъуншэ нэхърэ шыпхъу нэф.
Шыпхъуншэрэ хъэдагъэншэрэ.
Щхъэгъусэр насып зэхэгъэкІыпІэщ.
Щхъэж и ныбжьэгъу и гъуджэ-мажьэщ.
Щхъэж и фэгъу и гуэгъуш.
Щхъэж хуэфашцэ и щауэгъуш.
ЩхъэзыфІэфІ щхъэзыфІэфІ кьельхуж.
ЩыпэлІыр щыпэнэхуши, етІуанэлІыр ІулІэІуданэщ.
Щалэ гурэпкІырэ нэхърэ лЫжь гупсэхуфІ.
Щалэр унэ псоми я малъхъэщи, хъыджэбзыр унэ псоми я нысэщ.
ЩІэщыгъуэр икІри зэрыукІыр кыхьаш.
Я выр уэдрэ я хъэр пшэрмэ, унагъуэщ.
Я нэхъыжь и унафэ я хъыджэбз екъутэ.
Я ныху зэпхаш. (Я щэхуи я нахуи зэрощІэ жыхуиІэщ.)
Я щІалэ щІыбыцэ, я кхъуей цы защІэ.
Ял зэхэбгъавэми, я лэпс зэхыхъэнукъым.
Ямыгъэпхъу пхъукІэ ищІэркъым.
Ямыльэгъуа бланэ къаукІыркъым.
Япэ къапшэр уи фызщ, етІуанэу къапшэр уи къанщ.
Яубыр бысым щІы.
Яхь зэхэпхмэ, уипхъу уфІошІ.
Іэр бутхыпщІкІэ, Іэбжьанэр пыхурэ?

Іэтащхъэ ильагъумэ, хъыджэбзыр мэгуфІэ.

Іыхьлы делэ напэтэхщ.

Іуданэ кІапэр кІэщІщ, жыпІэу хыфІумызэ, пщыкьуэр щІалэщ, жыпІэу думызых.

Іуэхугъуэ зэмылІэужьыгъуэхэм ятепсэлыхь, кьинэмыщІ псальэжьхэр

Абы нэхъ лажьэ акьужьым кьимыхькІэ.

АдакьэщІэрэ хущІэ пІастэрэ.

Адыгэ хабзэр адэ щІэиныжыщ.

Адыгэр вакъэ лъэныкьуэу шхэркьым, шхэурэ уэрэд жиІэркьым.

Ажалым «сынокІуэ» жиІэркьым.

Ажалыр зэмыпІэщІэкІым кьэмысын фІощІ.

Ажалыр ныбжьэгъукьым, кьыпхуеймэ, кьоупщІыркьым.

«Ажэр зыдыгъуам ажафэ техыгъуэм сыкьыщІэнщ», — жиІащ зи ажэ ядыгъуам.

Ажэр мэлым я пашэщ.

Алащэм уеуэмэ, мэльэхъу, мыльэхъуххэр шыдщ.

Алыхьым кьыптрильхьэмэ, фошыгъу шей уефэнщ.

Альпым дыгъужь хуэльэщ.

Альпыр кьралыгулькІэ ягъашхэ. (К ь р а л ь — удз лъэпкьщ.)

Анэ зиІэ нэхьрэ Іэ зыпыт.

АпэсищкІэ кьызощэху, сом ныкьуэкІэ сощэж — фейдэр здэкІуэр кьэщІэж!

Апхуэди мэхъу, шкІэхъужьы малІэ.

Аргъуей мыдзакъэ щыІэкъым.

Аргъуейм и куэпкъ щыхахым, «Зыхэпхми еплъ, хэпхми еплъ»,— жиІащ.

Ахъмэт и фо изщ, ульэмыІэсмэ сыт и сэбэп.

Ахъшэ уиІэмэ, бохъшэ бгъуэтынщ.

Ахъшэр псым хуэдэщ.

Бабыщ псым итхьэлэркъым, мэлыхъуэ хьэм ишхыркъым.

Бадзэ и дзапэ узыльэщ.

Бажэм дыгъужьибл къегъапцІэ.

Бажэм и фэр и бийщ.

Бажэм и хылагъэр япэ итщ.

Бажэм я нэхъ Іущыр и гъуэм шаубыд.

Бажэр ныбажэ хъмэ, дыгъэмыхъуэ мэлыхъуэ.

Бажэр ущу ежьэмэ, мэщакІуэ.

Банэм и щыб ухъу. (ТпэІэщІэ ухъу, жыхуиІэщ.)

Бацэ япхъ, цы япхъэх. (Заужьыж, жыхуиІэщ.)

БэмпІэгъуэ лъхуэри зэгуэудыгъуэ къильхуащ. (Зы зэгуэпыгъуэм нэхъ зэгуэпыгъуэж къытехъуэмэ, жаІэ.)

Бгым джэдыкІэкІэ еуэ.

Бгым натІэкІэ еуэ. (Мы псалъитІми къарыкІыр зыщ: Зыри пхуэщІэнукъым, жыхуиІэщ.)

Бгъэ быдз нэхърэ Іу быдз.

Бгъэтхъуэnumэ, тхъуэ лъэпкъ, бгъэжэnumэ, гъуэ лъэпкъ. (Зи гугъу ищІыр шыщ.)

Бжэмышх нэщІ жьэм хуахьыркъым.

Бжэн и дзэ Іухурэ? (ЩымыІэ бгъуэтын, жыхуиІэщ.)

Бжэн кьуйй бжьакьуэ льыхьуэ ежьэри и тхьэкIумэ хильхьащ.

Бжэн кьуййр псым хэплъэмэ, «сыщIалэщ» жеIэ.

Бжэнми жьакIэ тетщ.

Бжэныжь зи лIэжыгьуэм прамыжыщхьэ здехьыж.

Бжэным и кIапэр и кIуэцIым ильщ.

Бжэныр ефэри дыгьужьым езуэну кIуащ.

БжьакьуйтI щхьэкIэ хьун бэгьуам хокIыж. (Акьылыншэщ, былымым хуэдэщ, жыхуиIэщ.)

Бжьахьуэм и фор зэбграхьрти, езыми зы фо IэмыщIэ кьыхихьыжаш.

Бжьэ матэ зи куэдым и жьантIэ дегьэувэ.

Бжьэ уиIэмэ, щунэфыр зищIысыр пщIэнщ. (Щ у н э ф — бжьэ зышх бзущ.)

Бжьэм фо здэщыIэр ещIэ.

Бжьэр уэмэ, мэлIэж.

Бжьэхуцым мафIэ пхухэгьэпщкIуэнкьым.

Бжьэцым кьуацэкIэ хэуащ. (Iуэхур зэIигьэхьащ, жыхуиIэщ.)

Бжьыныхур хуцхьуэщ, бжьыныщхьэр щхьухьщ.

Бжьыхьэ бадзэ дзакьэрейщ.

Бжьыхьэ жэщ щэрэ минщ. (Куэдрэ зызэрехьуэкI, жыхуиIэщ.)

Бжьыхьэ жэщым вырэ шырэ йокIуадэ. (ЗэрыкIыхьым щхьэкIэ жаIэ.)

Бзэгум цIыхур зэрегьэуки.

Бзэгур шэм нэхьрэ нэхь жэрщ.

Бзэгур гум и тэрмэшщ.

Бзэр зэзым нэхьрэ нэхь дыджщ, фом нэхьрэ нэхь IэфIщ, джатэм нэхьрэ нэхь жанщ.

Бзу лъакъуэ къупщхъэ хахыркъым.
Бзум ямыфэгъум си мэш ешх.
Бзур зышхыным Гуоджагуэ.
Бийм и палъэр ущылущIэщ.
Бланэм и лъагъуи и убыди зы хъуркъым.
Бланэр жэр щхъэклэ зэраукIыр шыщ.
Блэ зэуар аркъэным щоцтэ.
Блэр зытраукIэр и шэрэзщ.
Блэр и щхъухъ ихьыжыркъым.
Блэр уеуэху мэбэг.
Ботэщейм Дол унафэ ирагъэщIри езым ягу елу ящIэж.
Быдзышэ хъунщ, жызоIэри сошх, жызыIам нэхъей.
Былым къыпэкIу нэхърэ насып къыпэкIу.
Былымым зейр и ажалщ.
Былымым и нэр шхыным ирещI.
Былымыр жьы зэрыхъур и фэщ.
Былымыр зейм емьщхъмэ, хъэрэмщ.
Брулым шибл я кIэн хэлъщ.
Вакъэжбылъэ шынэркъым.
Вы хъэху къозымытыным вы щэгъу ухегъэн.
Вы хъунур шкIэ щIыкIэ уощIэ.
Вы палъэмыщIэр бжьыкъутэщ.
Вы щхъэIу зэптым вы хъэху къыуитыжыркъым.

Выгъуэжъыр къурашэщ, гур зезышэр гурыгъщ, ныбэр зымыгъагъыр хьэлущ.

Вым и бжъакъуэ и хьэльэкъым.

Вым лъэмылэсыр гуфэм йоуэ.

Вым худэмышыр и вейщ.

Выр гъуахъуэри хьуным хидзащ. (Тхьэгъуэ хэхуам хужалэ.)

Гуэным имылъмэ, Гэнэми телькъым.

Гуэныхь гулъэ зезышэм гуэныхь фэншей худрадзей.

Гуэрэфыр гухэльэфщи, фэрэкIыр гуимыкIыжщ.

Гуэрэфыр узыгъуибл поув.

ГуэшакIуэ Iыхьэншэщ.

Губзыгъэм и гуIэгъуэр делэм и гуфIэгъуэщ.

Гугъуехь зымылъэгъуам гъуэгуанэ хуэшэчыркъым.

Гугъуехь зымышэчыр лIым хабжэркъым.

ГуемыIу хьыбарыр щIэх зэльащIыс.

Гужь зиIэр вакъэжъкIэ мауэ.

Гум дэбгъахуэр фэм къеIуатэ.

Гум емыкIур нэми екIуркъым.

Гум илбыр жьэм жеIэ.

Гум илбыр нэгум кыуегъащIэ.

Гум хэщIмэ, пащIэм хоз.

Гур жьы хьуркъым.

Гур зэрыгъум дыгъур ирокIуэ.

Гур зэрыкIуэдыкIыр и шэрхьщ.

Гур здэкуэм клуэфыр лыфш.

Гур уфэрэкмэ, щалэм и ягъэщ.

Гушылэр тхэм и щласэщ.

Гулэ и лэпэ йодзэкъэж.

Гъатхэ бацэри бжыхьэ цыжъри тегъуауэ пхуэщ ухъу.

Гъэрихым шауэр мэшэс.

Гъэшыр зыщыбэм цыхур щыбейщ.

Гъуабжэ псори мыщэкъым, лыд псори дыщэкъым.

Гъуэгунапщлэ сабэм мэкъу щеуэркъым, ер зэуа жыгым пщлэщэ кыпыкларкъым.

Гъурым цынэри дос.

Гъусэ пэплъэрэ палъэтесымрэ шэчыгъуейщ.

Гъусэ мыхъурэ лэщэ мыхъурэ.

Дауэ сщымэ дауэ хъун, дауэ хъумэ дауэ сщын?

Даущыфлыр щылъу даущ бзаджэр мэлъу.

Дахагъэм гур егъэгушхуэ.

Дахэ псори дахэкъым.

Дахэм еплъыр нэщхьыфлэщ, шыфлым тесыр тхуэбгъакъэщ.

Дахэм и напэ пастэ ирагъэпщлъркъым.

Далуэ шхиипэ тоувэ. (Далуэм насып кьохъуллэ, жыхуилэщ.)

Дэгум жилен егъуэт, нэфым игъуэтыр екъуз.

Дэгум псори дэгу флэщл.

Дэгум щхьэклэ гъуор лейуэ джэркъым.

Делэ бзаджэ нэхърэ делэ дьдэ.

Делэм куэд ищІэ кыфІощІыж.

Делэр гугъэурэ жьы мэхъу.

Делэр жылэу ясэркъым.

«Ди жэмыр зышха дыгъужьым кхъуэлым хуэдэу сигу шыкІащ» жызыІам нэхъей.

Ди зы мэл хэтщ, дэри зэ дывгъэфий.

«Ди фэр бэзэрым щызэхуэзэжынщ»,— жиІащ бажэм.

Дол и къуэрдэ йодыгъуэж. (Къуэрдэ — тыкуэн хъэпшып цІыкІу-фэкІу.)

Дунейр зыгъэнэхур зы дигъэщ.

Дыгъэ лъакъуэ кыпхуэубыдын?

Дыгъэр зытемыпсэр щыІэжкъым.

Дыгъу цІыкІукІэ къемыжьэ дыгъушхуэ хъуркъым.

ДыгъужьитІ зы гъуэ изагъэркъым.

ДыгъужьитІ я щІыб зэхуагъазэркъым.

Дыгъужьым и дзэр шымэ, псафэ макІуэ.

Дыгъужьым ишхыр и фэкІэ епшыныж.

Дыгъужьым ишхари имышхари тохуэ.

Дыгъужьым лы игъуэтмэ, псы игъуэтыркъым.

Дыгъужьым мэл щихъкІэ, зыфІихьым хуеплъэкІыжыркъым.

Дыгъужьым мэл щихъкІэ, и нэпкъыжьэ еплъыркъым.

Дыгъужьыр жьы хъумэ, хъэм и джэгуальэщ. Дыгъужьыр зэдзакъэр и Іыхъэщ.

Дыгъужьыр зыщызеуалэм мэлым зыщагъэпсэхуркъым.

Дыгъужьыр къепхуэкІыурэ мэл кІапэр пеуд.

Дыгъум пабжьэр и дэІэпыкъуэгъуш.

Дыгъум щыгъур и дыгъуэгъуш.

Дыгъуэри дыгъужьри къаущэкІу.

Дыгъурыгъуур мэжэщІалІэмэ, и шырыр ешхыж.

Дыщэр дыщэпс хуэныкъуэкъым.

Дыщэр къэзыгъуэт кІэншыгъульэ иредзэ.

Дыщэр куэншыбым хэлъкІи улыйркъым.

Дыщэр къыщыщІахми щыльапІэщ.

Дыщэр уэсу къесмэ, уасэ иІэнтэкъым.

Джалэу и Іупэ зэгуэудами ярейщ.

Джалэрей и натІэ быдэ мэхъу.

Джэгу пэтрэ нэ иращІ.

Джэгум хэту зэшам нэхъей.

Джэгум хэту «Си гъуэншэджыр къызэтыж» жызыІам нэхъей.

Джэд жыпІэмэ, сыджэдыкІэщ.

Джэд лъакъуэрэ хъэ лъакъуэрэ зыубыда щыІэкъым.

Джэд мыкІэцІ пшэрщ.

Джэд пшэр къэбубыдынумэ, адакъэм бгъурысым епхъуэ.

Джэдгын зи жагъуэм и пащІэ щыІу къытокІэ.

Джэджьейм джэдыр егъэсэж.

Джэдрэ пэт щыфІагъэжкІэ мэльэпІастхъэ.

Джэду гъунэгъурыпщщ. (Зи унэ гъунэгъуу нэгъуэщІ щыпІэ жэщ щыІэм ауаныщІу хужалэ.)

Джэдум и щхъэр зэрыкІым ипкъри йокІ.

Джэдур лым лъэмылэсмэ «мэ щоу» жеIэ.

Джэдур дзыгъуэкIэ лыхъужьщ.

ДжэдыкIэ къэзыдыгъум джэди къидыгъунщ.

ДжэдыкIэ пэтрэ фэ тIуащIэ иIэщ.

ДжэдылIэм зыдахъа бабыщ.

Джэдым фэнд кIэрыщIащ. (Зэрышхэрейм щхъэкIэ жаIэ.)

Джэдыр псы щэфэкIэ уафэм доплъей.

Джэдыр щыкЪакъэм щокIэцI.

Джыдащхъэр кIуэдмэ, джыдэкIыр ягъэсыж.

Джыдэр кIуэдмэ, и кIыр дыщэщ.

Дзасэм тхъу пызагъэрэ?

Дзасэри мылыщIу, лыри мыцIынэу.

ДзэкIэ мащIэу, хъэщIэкIэ куэду.

Дзэр къэсащ, псыр къиуащ.

Дзэр узыншэху, шхальэм зегъэпсэху.

Дзэр уришхэн къудейкъым, дахагъэми щыщщ.

Дзыгъуэ нэпсейр шэм етхъэлэ.

Дзыгъуэ цIыкIурэ пэт Iэтэшхуэм ипIытIырккъым.

Дзыгъуэм и цыр кIыр хъумэ, щIыIэлIэх мэхъу. (ЩыкIыгъуафIэм ираIуэкI.)

Дзыгъуэнэфрэ пэт къуалэбзум хабжэ.

Дзыгъуэр гъуэм имыхуэмэ, фэлырккъэб зыкIэрещIэ.

Дзыхъ зыхуумыщI щыкЪур мэкъутэ.

Е вындыжъ хэшэнщ, е жьуджалэ хэшэнщ.

Е зыхэлъыр хьэгъуэлъыгъуэм мэятэ.

Е махъшэ лӀэнщ, е махъшахъуэ лӀэнщ.

ЕгъэджакӀуэр бзагуэщ, еджакӀуэр дэгущ.

Езэшыр пшынэ йоуэ.

Ем «сынокӀуэ» жиӀэркъым.

ЕмыкӀур IупщӀэ-IупщӀэу зэхэлыщи къэльтмаккъӀэ зыпщӀэхэлым
зыщӀэжыркъым.

Емынэм къелар хъумбылейм ехыж.

ЕсыкӀэ умыщӀэмэ, IупщӀа псыми уитхьэлэжынщ.

Ехмэ, Iэпэ залэщ, къелыжмэ, ныбжьырей хъуэнщ.

Ешхэ-ефэ нэхърэ джэгу.

ЖамыӀа щыӀэкъым, ямыщӀа мыхъумэ.

Жанхъуэтхьэблэ къафэу къытрегъэзэж.

ЖармыкӀэм къыщыхъуар жармыкӀэм щызэхэкӀыжынщ.

ЖаӀар жыпӀэжмэ, бзэгухэхэ уохъу. (ЖаӀар щыжаӀэжым деж ауаныщӀу
дыщӀагъу.)

Жэм гъэшыджэ буурейщ.

Жэм гъэшыфӀэр нанэфӀ хуэдэщ.

ЖыхапхьэщӀэр фӀыуэ мэпхъанкӀэ.

Жейм и щӀыхуэ къыптринэркъым.

Жыг ку гъуанэри унэ мэхъу.

Жыгым и пщӀащэр и фащэщ.

Жыгым пщӀащэ пымытмэ, зы къурэщ.

Жыгыр здещӀэмкӀэ мауэ.

Жыжьэм тІэу сыщылИ, благъэм зэ сыщымылІэкІэ.

Жылэм дэлъмэ, уиІэщ.

ЖысІэр щІэ, сщІэм уемыплъ.

ЖыІэрыпщІ шыІэкъым.

Жъабэ нэхърэ шабэ нэхъ шэрыуэщ, шабэ нэхърэ жъабэ нэхъ губзыгъэщ.

Жъэм къыжьэдэкІа псалъэри фочым къыкІа шэри зэхуэдэщ.

Жъэр зэщІэкІмэ, ныбэр мэкІий.

Жбы зыхэмыт щІыІэр щІыІэкъым, псчэ зыхэмыт узыр узкъым.

Жбы уимыІэмэ, щІэи уиІэкъым. (Узэрылэжьэн щыгъыныжь уимыІэмэ, щыгъыныщІэри куэдрэ уиІэнукъым, жыхуиІэщ.)

Жбым и мыгъуэщ, щІэм и гъуэджэщ. (ТІуми я чэзукъым, жыхуиІэщ.)

Жбындури гугъат тхъэрыкъуэ къришыну.

Захуэ жыІэныр нэ ищІыным хуэдэщ.

Зэ еуэр мэуэхъури тІэу еуэр мэуапэ.

Зэ лъэпэрапэр щэ мэльэпэрапэ.

ЗэгъунэгъуитІ я жэм шыкІэ зэхуэдэкъым.

ЗэгъунэгъуитІ я мэл бжыкІэ зыкъым.

ЗэдауитІ яз нэхъ захуэщ.

ЗэдэмыпсэуитІ зэнтІэІуркъым.

Зэз зи бзэгу телъым ІэфІ щымыІэж кыфІощІ.

ЗэкІуэлІитІыр зэщІасэщ.

ЗэкІуэщІыпхауэ щыль дыгъужьыр тхъэкІумэкІыхъым йошэ. (Іэрыубыд ящІа пэтрэ итІаникІ зэраныгъэ ищІэну пылъщ, жыхуиІэщ.)

Зэрызыхъ ІыхъэфІэщ.

Зэхэзылхьэм зэхихыжынщ.
Зей кIуэдым и анэ и дыгъуш.
Зи бзэ текIуэда куэд кхъэм щIэлыщ.
Зи бзэ хуимытыжыр и бзэ токIуэдэж.
Зи былым кIуэдам гуэныхьыщэ кьехь.
Зи гур мыфIым и щхьэр фIейщ.
Зи дзэ зэмыузарэ зи быдз зэмыузрэ уз ягъэунэхуакъым.
Зи лIэгъуэ кьэсам и мыхьэл кьещтэ.
Зи мылкъу зыфIэкIуэдам хуэгъуи, зи акъыл зыфIэкIуэдар гъеиж.
Зи нэ имысым хьэсэ еутэ.
Зи цIэ ираIуэ бжэщхьэIу тесщ.
Зи щхьэ зыфIэмыдэхэж щыIэкъым.
Зи щхьэ зыхуэмылхьэфым пхьэлхьэф зыкIэрещIэ.
Зи щхьэ зыхуэмыIыгъыжым щхьэ Iыгъын кьещтэ.
Зи щхьэ щымыIэм и шьд хьэм ешх.
Зи Iуэху мыхьунум фэндибгъу кIэрыщIащ.
Зибзеихьу и Iэшхылхьэ итIысхьэжа? (Зыми хуэмыныкьуэжын, зыри кьыщымыщIыжын и гугъэ? — жыхуиIэщ.)
Зызогъэхьри яшэм сыхон, зызогъашэри яхьым сыхон.
Зил мыузым игу узыркъым.
Зумыхьэри уимыIэри зыщ.
Зы дэкIэ уигу сыкьэкIи, а зыри кунэфу кьыщIыкI.
Зы махуэм бэзэрщ, зы махуэм кьэзэрщ.
Зы нэрэ зы щхьэрэ зэхурокъу.

Зыгъуэтыр мэгуфIэри, зыфIэкIуэдыр магъ.
ЗыжраIэ нэхърэ зраIуэкI.
Зызыгъэгусэ и Iыхъэ ныбэ уз хуэхъуцхъуэщ.
Зыльэгъуа щыIэмэ, зэхэзыха умылтыхъуэ.
Зым ейкIэ зыр щIэскъым.
Зым и зэран щэм йокI.
Зым и иыуасэ хъэм ишхыркъым.
Зымыльэгъуа хашэ хъуркъым.
ЗыптхъэщIмэ, нэху мэщ, ууцмэ, гъуэгум хощI.
Зыри зымыщIэр зэи щыуэркъым.
Зыщэм и напэр къэзыщэхум и уасэщ.
ЗыщIэм жиIэркъым, жызыIэм ищIэркъым.
ЗыщIэн зымыщIэжым и унэ иречри иресэж.
ЗыщIэр мажэ, зымыщIэр мэжей.
ЗыIэщIэкIым хощIри, зыIэщIыхъэм хохъуэ.
И адэ къыщIыкIыжи и ней къысщыхуэ.
И гум зимыгъэнщIурэ и ныбэм зигъэнщIащ.
И гур пхъэ щхъэкIэ, и льэр пхъэм дэнащ.
ИлъэскIэ щысар пIастэпсым пэплъэжакъым.
И насып бжыхъым ирапхакъым.
И насыпыр къытIэтIащ, и пIастэпсыр хэтIэтIащ.
И шы пхэщI ирибзэри еIээу увыжащ. (Iуэхур зэIигъэхъэри епэщэщу увыжащ, жыхуиIэщ.)
Ив лIэри и дзей хэкIыжащ. (Я Iуэху зэхэлтыжкъым, жыхуиIэщ.)

Из зышхынум ныкьуэ шхыкIэ ищIэркьым.

ИкIи уимыкI, икIи уимыс, уисуи сыкьыумыгъэсыж.

ИмыIэфI щыгугъым и выфIитI фIокIуэд.

Ин дьдэхэми надэ къахокI.

ИнагъкIэ фыхуеймэ, махъшэм феупщI, жьакIэкIэ фыхуеймэ, ажэм феупщI.

Ирауд бэнэнкIэ зигъэнщIыркьым.

Иримыкьур иризыгъэкьур лэпсщ.

«Истамбыл губгъуафэ изопль» жызыIам нэхъей.

Истамбыл къикIам дызэригъэтIэхъужыркьым. (ДызэIэбэкIмэ, ахъшэ яттыну ди жып диIэбэ яфIоцI, жыхуиIэщ. Уэкьуо и псалъэу жаIэ.)

Иужьрей Iуэху бзу кIагуэщ. (Iуэхур умыгъэтIыль, жыхуиIэщ.)

Куэсэ хъэсэгъу умыщI. (Цыху бзаджэ пэшэгъу умыщI, жыхуиIэщ.)

Куэдыр пхурикьуркьым, мащIэр кьыбдохуэж.

Куэпкъ зыльысми ешх, шхужь зыльысми ешх.

Кхъахэ хъуари кхъэм ехъуапсэркьым.

Кхъэм зыщызыгъэпщкIури кхъэм йокIуэлIэж.

Кхъэм яхъ къахыжыркьым.

Кхъуэ нэфми мышхумпIэ кьыIуохуэ.

Кхъуэм и кIэр пиупщIри мэзым щIиутIыпщхъэжащ.

Кхъуэм иль хъэм кьытенэркьым.

Кхъуэм хуэмышх хъэм иригъэшхыркьым.

Кхъуэныжь гъуэгьурэ кхъуэбанэр ешх.

Кхъуэныжь уэлбанэхэльхуэщ. (Щимычэзум Iуэху кьыдэзыльэфым хужаIэ.)

Кхъузанэ гуплІэ-гупхэ ищІрэ?

Къанжэр и бзэ токІуадэ.

Къапхъэнми имыгъапцІэ иубыдыркъым.

КъэзыгъэкІри зышхыжри уэрщ.

Къэзыдыгъур зы гуэныхьши зыфІадыгъур гуэныхьшищэщ.

Къэзыхь зышхыж бей мэхъу. (Лажьэу шхэжыр фІыуэ мэпсэу, жыхуиІэщ.)

Къалэн зыщыпщІыжыр къалэн пхуохъу.

Къэмыфэфым пшынауэм трельхьэ.

Къэхъуа щыІэкъым — щІалэр яукІри витІыр яхуащ. (Гузэвэгъуэшхуэ, гуІэгъуэ зэуэлІауэ зыфІэмыІуэхум ауаныщІу хужаІэ мы ищхьэмкІэ къэкІуа псэІафитІри.)

Къемэтмахуэр зэхуэдипІальэщ.

Къоджэм уигъэжейркъым.

КъозыІуэкІым къыбжеІэ, къыбжезыІэпэр къыптогъэ.

Къырыми данэ ильщ. (УимыІэмэ, сыт и мыхьэнэ, жыхуиІэщ.)

Къызэзытым къысхущІигъу.

Кърум мывэ жьэдэльу нэху егъэщ.

КъысхуэзыщІэ и псэ.

Къыхэдзэ закъуэ — ежъуун бгъуэтынщ.

Къуажэ зиІэ нэф нэхьрэ гухъу зыщІыф Іэшэ.

КъуэщІий мафІэми шэ кьегъэпщт.

Къуийм и пыІэ щыгъупщэркъым.

Къуийм и пыІэр щхьэрыхумэ, укІытэжыркъым.

Къуийм и щхьэ хуэзыхущІыр и бийщ.

Къуийм и щЫу гуэрэф.

Къундэпсо гуащІэм кхъуэщыныр зэрегъэкІуэкІ.

Къупщхъэр псэумэ, лы кытокІэж.

Къущхъэмышхейм къуэрагъ и хущхъуэщ.

КІэпхъми содэ, дзыгъуэ къиубыдмэ.

КІэпІейкІэм щІэгупсысурэ сомыр хилъхъащ.

КЫтэр кЫмэ, фадэр хахуэщ.

КЫщ пщы унэщ.

КЫщыбжэрэ псыунэбжэрэ зэІухащ.

КІуэдар дэгъуэ мэхъу.

КІуэм и баш лІэм и шэнт.

КІуэм и гъуэгу хощІ.

КІуэм ущІохъэри шхэм ущІыхъэркъым.

Лажъейм узей къыхокІ. (Гукъеуэшхуэм уз къыхокІ, жыхуиІэщ.)

Лажъейм уфІокІуэри, узейм уфІэкІуэркъым.

Лэжыгъэу щыІэр зы нэдым ихуэркъым, щІэныгъэу щыІэр зы цыхум ищІэркъым.

Лы кыІэрымыхъам дыгъужьым и дзэр егъэш. (КыпІэрымыхъэм уегъэгузавэ, жыхуиІэщ.)

Лыр ишхри къупщхъэ тенащ.

Лыр къуалэми ягъуэт, ямыгъуэтыжыр лэпсщ.

Лыр хъэхущ.

Лъабэ Іубэ ухуехъ.

Лъакъуэ къуаншэ вакъэ хуэщщ. (Вакъэ куэдрэ къещэху, жыхуиІэщ.)

Лъэгуажьэпэм нэмыс хьэдрыхэ ноус. (Псалъэ Iей умыутIыпщ,
жыхуиIэщ.)

Лъэсыр шум щIонакIэ.

ЛIар фIы мэхъуж.

ЛIэм зыгъэлIэн ешх.

ЛIым Iэщэ зыхуиIыгъыр зы дакъыкъэщ.

ЛIыфI шыфI хуэщц.

ЛIыущхьэкIуэр щхьэкIуэ мыдэщ.

МазэщIэр куэдрэ блэркъым.

Мастэ гуапэщи мастэ гуауэщ.

МафIэ здэщымыIэр тахьтэкъым. (МафIэ здэщымыIэм тхьэгъуэ щыIэкъым,
жыхуиIэщ.)

МафIэм псыр къегъавэ, псывэм мафIэр егъэункIыфI.

МафIэм IэщIэкIар псывэм хоупIэ.

МафIэншэри гъавэншэри зэльгытащ.

МафIэрэ гуфIэгъуэрэ.

Махуэ къэси щыблэ уэркъым.

Махуэ псом зэрагъэпцIар чыщI ажэм икьутэжащ.

Махуэкум сыджауэ мэремым кьызэхуэсарэт.

Махуэм махуэ кьельху. (Шалъэм пIалъэ кьыхокI, жыхуиIэщ.)

МахуэфIрэ лIэкIафIэрэ.

МацIэм хэуэри пкIауэ закьуэр иукIащ.

МащIэр гуапэщ, гуапэр псапэщ.

МэжэщIалIэм дыгъужьыр мэзым кьыщIеху.

Мэжэщлалэм кьэрабгъэри лыхъужь ещл.

Мэжэщлалэм щлалэри егъэжь.

Мэз пхъэншэ хьурэ?

Мэзджэдур и пащлэклэ ящлыху.

Мэзым нэсыжа бланэр яукл.

Мэкью хъэвэ мастэ хэклуадэщ.

Мэл зиЛэр лэгъупэжьщ, пхъужь зиЛэр унафэщлщ.

Мэл зыхэвэ нэхърэ бжэн зыхэпклэ.

Мэлищэм зы мэл щыщлэмэ, мэл щэ ныкьюэщ.

Мэлым и клапэ и хъэльэкъым.

Мэлым и клапэр щыдэуейм, бжэныр дыхъэшхаш.

Мэлыхъуэ льякьюэубыд и щхъэусыгьюэщ.

Мэлыхъуэм я зэхэклыжыгьюэм кхъуей шыпс зэраутхыж.

Мэлыхъуэр шхын щхъэклэ ллати, «и гуфлаклэм щэ дэз хъунщ», жалэрт.

Мэхъуэщей лыфлым уеуэмэ, зеущэху. (Мэхъуэщ — адыгэм ящыщ зы лъэпкыу щытащ.)

Мывэ дзыклэ зымышлэм и щхъэм кьохуэж.

Мывэ кьуршым мэш трасэркъым.

Мывэ сыныр мэклуэдыж, мыклуэдыжыр уэрэдщ.

Мывэр куэдрэ щыльмэ, жыглыц кьытоклэ.

Мыгьюэр зи мыгьюэр пхъэрыпэщ.

Мыклуэдыну зы мылъку, мылэжыну зы цлэ.

«Мыпхуэдэу щхъэ цлыклуу укъэна, дзыгьюэ?» — щыжалэм, «джэдум сыщышынэурэ» жиЛаш.

Мысэр малъэри хейм и лъакъуэр щӀеуд.
Мыублэ мыхъумэ, мыух щыӀэкъым.
Мыхъумэ, Ӏэхъуэр и шэсщ.
Мыщэ шхэри зы дэ къелщ.
Мыщэм зыщихъумэурэ мащэм ихуащ.
Мыщэм ишхар дыгъужьым трелъхьэ.
Мыщэм лыкӀэ зигъэнщӀмэ, къофэ.
Мыщэм лыр имыгъэфу ишхыркъым.
Мыщэм пщӀащэ техуэмэ мэгубжь, жыг техуэмэ зеущэху.
Мыщэм фӀыуэ илъагъур ешхыж.
Мыщэр игу къыщихъэм щотӀыс.
НабдзэхэкӀэр гухэмыкӀыжщ.
Назэми, нэф нэхърэ нэхъыфӀщ.
Назэр нэфкъым, щхьэзэр делэкъым.
«Нал Ӏунэр бэн Ӏунэ зыщӀыж тхьэр щыӀэщ», - жиӀащ гъукӀэм и фызым.
Напэм техуэр жьэм жеӀэф.
Нахуэ жыӀэнрэ нэ ищӀынрэ.
Нахуэу зыщамыщэм щэхуу сату щашӀ.
Нэ илъагъу нэ ещӀэж.
Нэгум щӀэлъыр лъэгум кӀуащ.
Нэгум щӀэхур гум йохуж.
Нэгъабэ къыззуащ, жери мы гъэм магъ.
Нэд мыкъу уврэ, нэд къуа зигъэщхьэр?

Нэм нэ хьумэ илэщ.

Нэм щлэлыр лугьуэм кыщлеху, гум илыр фадэм къреху.

Нэпкыым тетыр кхьуафэ хуклэклэ лээщ.

Нэпсыншэ хьэдагъэ.

Нэр зейм жейм трех.

Нэр псэм и хьумакуэщ.

Нэфрэ дэгурэ зопсальэ.

Нэфым и нэм хихар и гум хельхьэж.

Нэфыр тхьэкумафлэщ.

Нитлрэ пэт, зэфыгьуэгьуш.

Нитлыр зэхуэдэмэ, жыжьаплэщ.

Нитлыр зэхуэмыдэмэ, мэплэщхьу.

Ныбэ лейм шхын и пщлхьщ.

Ныбэм и лажьэр луэтэжыгьуафлэщ.

Ныбэм измэ, щлакхьуэр цлынэщ.

Ныбэм илэмэ, псынщлэщи, имылымэ, уэндэгьуш.

Ныбэм имылымэ, лъэр щлэклыркыым.

Ныбэм имылымэ, нэр плъэркыым.

Ныбэм имылымэ, щлыр плъаплэщ.

Ныбэм уахихьэнщ, фэм уакъыхихыжынщ.

Ныбэр къэблагьэмэ, благьэр пщегьэгьупщэ.

Ныбэр нэщлмэ, льякьуэр щлэклыркыым.

Ныкьуэльахьэр шыгьэкуэрщ.

Пабжьэм хэсыр лыгъэм къыхехури, гум илгыр фадэм къреху.
ПащIэр инми, жьакIэр щIиуфэркъым.
Пэжым нэр ирещI.
Пэжыр хущхъуэщ, пщIыр щхъухъщ.
Пкъым пыт лыр мэуз.
Пкъымрэ псэмрэ зэIэпыкIыгъуейщ.
ПкIауэм и кIуэдыжыгъуэ къэсмэ, бжьэхъун тхьэмпэр тIысыпIэ ещI.
Псалъэ гуапэ гугъэдахэщ.
Псалъэ дахэм гуауэр пщегъэгъупщэ.
Псалъэ лейм баш лей даIэтыркъым.
Псалъэм и пэр умыщIэу и кIэр пщIэркъым.
Псалъэм пщIэ щIатыркъым.
Псалъэр бгъэуvmэ выщи, бгъэтIысмэ цIэщ.
Псатхьэр къехмэ, бгыкъум зегъэш.
Псэ зыпыт къупщхъэм лы къытокIэж.
Псэ зыпыту мышынэ щыIэкъым.
Псэжыр лъхуэри емынэжь кыильхуащ.
Псэм лыхъур щхъэм и къурмэныпхъэщ.
Псэм хуабэ и щIасэщ.
Псэр IэфIщ.
Псэрэ пэт хъэхущ.
Псэур мэугъэри, лIар гугъэжыркъым.
Псэущхъэ губзыгъэ зыгъэлIэн ишхыркъым.

Псы мыгъавэ бдзэжьей хэщ.

Псы Iуфэм Iусым псы икIыпIэр ещIэ.

Псы Iуфэм Iут дзэлыр мэхъуапсэ.

Псы Iуфэм Iусыр есыкIэкIэ Iэзэщ.

Псы джэд псым итхьэлэркъым, мэлыхъуэхьэ дыгъужьым ихьыркъым.

Псыжь укIуэмэ, пщыз пхощI. (Псыжь — Кубань жыхуаIэ псыежэхыращ.)

Псым итхьэлэм блэм зрешэкI.

Псым ихьыр хьэцыбанейм йопхъуэ.

Псым кьыхадза бдзэжьейуэ ныджэм кьытенащ.

Псым хэль пхьэр мэфри, фэм дэль гур мэбампIэ.

Псыр зэрыжэр и псылэщ.

Псыр псэм и зы ныкъуэщ.

Псыр псэхэльхьэжщ.

Псыхъуэр жылэ тIысыпIэщ.

Псышэд здэщыIэм хьэндыркъуакъуи щыIэщ.

Пхуэмыфащэ хьэльэщ.

Пхьэ дакъэжь псым итхьэлэрэ, мэлыхъуэхьэ кIуэдрэ?

Пхьэ мысрэ псы мывэрэ щыIэкъым.

ПхьэщкIум кIапсэшхуэр и тельхьэщ.

ПхьэIэщэм вы щIэмыщIамэ, пхьэ дакъэщ.

ПцIы бупсынумэ, лIам тельхьэ.

ПцIы зыупсыр щхьэщытхьущ, зызыгъатхьэр джэгуакIуэщ.

ПцIы IэфI нэхьрэ пэж дьдж.

ПцІым лъакъуэ щІэткъым.

ПцІыр зэбгъэпцІми зэрыпцІыр къыщІокІыж.

ПцІыупс пцІыупс едэІуэжыркъым.

ПцІыупсым и пэж закъуэр хъэм Іэпеч.

ПцІыупсыр я фІэщ мыхъуурэ, и унэр мафІэм исаш.

Пшэ темылъу уэшх щыІэкъым.

Пшэм уефийкІэ къэувыІэн, вым уегийкІэ гурыІуэн?

Пщашэ гъум теубгъуэн и щІасэщ.

Пщэдджыжь хъэщІэ гъэхъэщІэгъуафІэщ.

ПыІэ зыщхъэрыгъ псори лыкъым.

ПыІэ Іей нэІу Іейщ.

«ПщІэр сэ къызихъэлІашэрэт» жиІаш фадэм.

Сабийм мафІэ щилъагъукІэ, «си анэ и дыным хэлъашэрэт» жеІэ.

Сабийр мыгъмэ, быдз иратыркъым.

«Сэ бзаджэ къэзылъхуи, уэ делэ къыульху»,— жиІаш.

Сэ гъушэрълърэ фыз игъэплъа лЫрэ.

Сэ сашэн хъумэ, дарийр мэкІуэд.

Си анэ къыщамышэм си анэшым срашыбзыхъуэт, жызыІам нэхъей.

(КъэхъункІэ мыхъуну Іуэху къехъулауэ зыІуатэм ауаныщІу жраІэ).

Сигу илъыр къащІи, си ІэмыщІэ илъыр уэстынщ.

Си гъунэгъур мэдыхъэшхри сэри содыхъэшх. (Іуэхум хэзымышщІыкІыу нэгъуэщІым зыдезыгъэкІум хужаІэ.)

Си цІэр игъэІуурэ, и Іур егъашхэ.

Сохъустэмыхъу ІэнэухъуэнщІщ.

Сыдоубжытхейри си набдзэм хохуэ, соубжытхэхри си жьакIэм хохуэ.

«Сылъатэмэ, сыфочыпэкIуэдщ, сыхэсмэ, сыхьэпщIо Iусщ» жиIащ
ныбгъуэм.

Сымаджэрэ сабийрэ, жыхуаIэращ.

Сыщымыгъуэми дарий гъуэжь джанэ.

Таурыхъ щIэупщIэм таурыхъ ещIэ.

Тэм тэ и цIэщи, щэм щэ и цIэщ.

ТеIукI текIыжыркъым.

Тутынафэ псори «зэшщ».

Тхьэгъэлэдж гуэнырыхъэ-гуэнырыкIщ. (Тхьэгъэлэдж — мыбдежым
кыкIыр гъавэщ).

ТхьэкIумэм зэхих нэхьрэ нэм ильагъу.

Тхьэусыхалэ ажал тоIукI.

Тыншыгъуэр шэчыгъуейщ.

ТIэкIу щхьэкIэ тIэкIурамэщ.

Уанэ тельхьэ фIыщIэ пылъкъым.

Уанэм лIы имысмэ, пхьэ тыкбырщ.

Уафэ гъуэгъуэрейр уэшхыншэщи, физ дыхьэшхрейр лыгъапщIэщ.

Уахыхьэныр Iуэхукъым, уакъызэрыхэкIыжын пщIэмэ.

Уэ бгъалIэри лIэркъым, уэ бгъатхьэри тхьэркъым.

Уэ блэ кьоуамэ, сэ бэдж кызыуащ. (Уэ кыпщыщIам нэхьрэ нэхьыкIэж сэ
кысщыщIащ, жыхуиIэщ.)

Уэ нэхъ лIыфI щымыIэмэ, си пыIэ пхуэгъэтIысащ.

Уэдыр Iушэщи, пшэрыр дахэщ.

Уэлбанэщрэ хьыджэбз гушыIэрэ.

Уэnum баш егъуэт.

Уэр щхъэкIэ щтапIэ сихъэжынкъым.

Уэрэдусрэ сурэтыщIрэ зэхуэдэщ.

Уэрэдым и щIопщыр ежьющ.

Уэрэдым псалъэ хадзыркъым.

Уэс щесам лъэужь щыIэщ.

Уэсэпс тхъэгъур гугъэхуабэщ.

УэсхэкI нэфщ.

Уэсым хэсыр къанэри хъэжыгъэм хэсыр лIащ.

«Ууейм къихи сысейм къильхъэ» - жызыIам нэхъей.

УэфIрэ лIыфIрэ хэт дэзэшын?

Уэщыщхъэм уэщыкIыр кIэлъидзыжащ.

Удэлъейми уоIуэ, укъельыхми уоIуэ.

Удын зэхэдзэ нэхърэ Iыхъэ зэхэдзэ.

Удыр и щхъухъ ехъыж.

Уджым сыхэпIафэ щхъэкIэ, сыкъеплъэфэкIын ?

Удз цIынэр выфэм пхыкIыркъым. (Къэуат хъуркъым, жыхуиIэщ.)

Удзыр къыщыкIым шахъу.

УдзыщIэм нэсмэ, шыжь бэгур къохъуж.

Уз бзаджащIэщ.

УзэлъэIу нэхърэ къолъэIу.

УзэлъэIур щIагъуэ мэхъу.

Узэмыджа гуемыIуши узэуIу гъунэгъуш.

УзэрымыгуІам папщІэ сыгуфІащ, узэрымыгуфІам щхьэкІи сыгуІащ.

Узэсэ сэгъейщ. Узэфыгъуэ кыптокІуэ.

Узэшмэ, мафІэ, ушынэмэ, гъусэ.

Узейм лажьей кыхокІ. (У з е й м — уз Іейм.)

Узижагъуэм и нэм бжэгъуу ущІоуэ.

Узижагъуэм уегъэдыхьэшх, узищІасэм уегъагъ.

Узижагъуэм уеуб, узищІасэр кыпщотхъу.

Узижагъуэм уфІэгъумщ.

УзимылІым лы ущыхьуркыым.

УзищІасэм и псэ ухуехь.

УзыгъалІэ псори емынэш.

Узыгъэгугъэрэ уи дауэгъурэ.

Узыгъэжыым жьыгъэ Іыхьэ кыуитыжыркыым.

Узылтыхьуэр лъапІэ мэхъу.

Узыр уэщынэкІэ кьокІуэ, мастэнэкІэ мэкІуэж.

Узыншагъэрэ сымаджагъэрэ зэпыщІащ.

Узытхьэлэ псори Урыхущ.

Узыфэ мыхьужмэ, ажал и хуцхьуэщ.

УзыфІ щыІэкыым.

Узыхуэмыдэм уи уэрэд еус.

Узыхьыну псым мывэ кыхэщу уолъагъу.

Узыщымыхьум щхьуэ кьуэльщ.

УзыщІэнакІэ кыппокІуэкІыж.

Уи адэ и ней, уи анэ и нэфI.

Уи вакъэр зэвмэ, дуней псор зэв кыпщещI.

Уи гъуэгур бзэперэ уи псыр чэнжмэ, уехъулIащ.

Уигъуэмэ гъусэ бгъуэтынщ.

Уи лэгъу зыхэмыт дзэм уахозэшыхь.

Уи лъахъэр зыдыгъум уишри идыгъунщ.

Уи насып зыхэмылтым дагъуэ кыхуогъуэт.

Уи нэми укыщигъапцIэ кьохъу.

Уи бын фIыуэ зылъагъум уи щхьи фIыуэ елъагъу.

Уи пшынэуэкIэм сыкыдофэ.

Уи хьэ фIэпщ и цIэщ.

Уи шэр мыгъуэкIэ ушх, си пIастэр кыхэзгъэшхыкIыж.

Уи шхын зыхэльыр уиIу иль хуэдэщ.

Уи щхьэ зи жагъуэм уи цIэ фIэIейщ.

Уи щхьэ зыфIэмыIейм уи лъакъуи фIэIейкыым.

Уи щхьэм нэхьрэ уи гугъэр сиIащэрэт.

Уигу кыизэбгъэмэ, уи жэмыбгъэр кьэзышх. (СлъэкIыр пхуэсщIащ, уигу кыщIызэбгъэч щыIэкыым, жыхуиIэщ.)

Уизыудыр Iуэхут, кыпштелъадэр мыхъумэ.

УиIэ псори сиIэ нэхьрэ узыщыгугъыр сиIащэрэт!

УлъэIуэнри уIуеинри зэхуэдэщ.

УмэжалIэмэ, сытри IэфIщ.

Умыгъэхьей нэхьей хъунщ.

УмылъэIуауэ узэтэнур пщIэнукыым.

УмылIэмэ зылI, улIэмэ зы мащэ.
Унэм исыр хасэурэ губгъуэм исыр къосыж.
Унэрыхъэм уи Iыхъэ плех.
Унэхъугъуэм дзыгъуэри мэятэ.
Унэхъунум гуоуж макъ и тхъэкIумэ иIуэркъым.
УмылIэмэ, джэду хъэжы плъагъунщ.
УпщIэ и анэ фIэрафIэщ.
Уримыпсэльэфмэ, уи жбэм пIастэ иришх.
Ухагъэзыхъмэ, укъагъэфэнщ.
Ушынэмэ, си кIэ къуагъ къыкъуэтIысхъэ.
Ушынэмэ, си пыIэ щхъэрытIагъэ.
УщымытIыс ущыгушыIэркъым.
Фадафэ чэфыжыпкъэщ.
Фадэ зэхэдзэрэ удын зэхэдзэрэ.
Фальэм имыт икIутрэ?
Фэ мыгъу-мыуцIынрэ фэ цIынэ зэIымыкIри щыIэкъым.
Фэ пщIынымэ, лы зытельхъэ.
Фэдэн кIапэ шу егъэшэсыж.
Фэльыркъэб псым щIильафэрэ?
ФэрэкIым «Уи фэр схын, хъэмэрэ уи нэр схын?» жи.
Фо нэхърэ жей нэхъ IэфIщ.
Фом тхъу хэплъхъэкIэ зэIигъэхъэркъым.
Фор зэкIэщIэж нэхърэ банэр зэфIренэ.

Фоч нэщІ лІитІгъэшынэщ.

Фочым зигъазэмэ, блыпкъауэщ.

Фочыр уамэ, хьэтыр щыІэжкъым.

Фыгъуэ ижэр зыщыкуэдым дауэгъу куэд щызэблукІ.

Фыз гъуэгъу мыгъуэ ежъэркъым.

ФЫм фЫщІэ пылъщ.

ФЫр зымыщІэм фЫщІэр зыуи кыщыхъуркъым.

ФЫуэ плъагъу щЫпІэм укІуэныр жыжъэкъым.

ФЫщІэ цІэрыІуэщ.

ФЫщІэ жыг пхухасэнут?

ХакІуэ бзаджэ и анэ хуэльэщ.

ХакІуэ мыхъу алащэщ.

ХакІуэ мыхъу дзэкъалэщ.

ХакІуэ мыхъу хъуэкІуэным дехъэх.

Хамэ ахъшэ зепхъэмэ, уи жыпыр гъуанэщ.

Хамэ дагъуэр лъагъугъуафІэщ.

Хамэш тесым и пхэ щІиудыркъым.

Хэди бжэныр кыыхэх, мэлыр кыыхэпхми уэстыххэнукъым.

Хэзгъэхъуэнщ, щыжысІэм, хэзгъэщІащ, зыстхъэщІынщ, щыжысІэм,
зысцІэлащ.

«Хэт и щхъэр нэхъ дахэ?» щыжаІэм, шылъэгум и щхъэр къригъэжащ.

Хэтхэ я унэ къанжэ тес? (ЩІагъыбзэщ: Хэтхэ япхъу упыль е хэтхэ я къуэ
къыппыль, жыхуиІэщ.)

Хеирыбгэм и къэрэш езым хуегъэзэжыр.

Хым хэкIуадэр кхъэхалъхъэншэщ.

Хуарэ дзэкугъуанэ сыбгъэшэсамэ, сегъэпсыхыж. (КъысхуэпщIамэ къысхуумыщIэж, абы щхъэкIэ сыноубзэнукъым, жыхуиIэщ.)

ХугукIэ лъэнкIапIэщ.

Хуейм зыхуей игъуэтмэ, бажэ хуэдэ мэущ.

Хуцхъуэ зэхэдзэр сымаджэм и щхъухыщ.

Хуцхъо къуэпс зэтащ.

ХуцIэмыхъэ пIащIэрыпсальэщ.

ХъыбарыфIри хъыбарщ, хъыбар Iейри хъыбарщ.

Хъыджэбз щIалэ делэгъуафIэщ.

Хъуапсэ и псэ кIуэдыркъым. (Умыфыгъуэмэ, ухъуэпсэнү емыкIукъым, жыхуиIэщ.)

Хъуэжэ и бэщмакыу зыкърегъанэ.

Хъумэ, зыфI, мыхъумэ, фIитI.

ХъунщIэнрэ къуэнтхъынрэ зыщ.

Хъэ бзаджэ тIысыпIэншэщ.

Хъэ мыукIытэ къупщхъэ йогъу.

ХъэгъуэлIыгъуэ махуищ гухэхъуэщ.

Хъэдэр зейр кхъаблэпэщ.

Хъэжыр зэбуштми зумыуштми йобэн.

Хъэлывэр япкIыху щысри, ягъэжэху пэплъэжакъым.

ХъэлIамэ ващэрэ?

ХъэлIамэм ибгъукIэ йодзакъэ.

Хъэм благъэр мэкIэ къещIэ.

Хьэм дыгъужь имыльагъуху щӀакъуэщ.

Хьэм ебгъэшх текӀуадэркъым.

Хьэм ептыр и Ӏыхьэщ.

Хьэм и бзэгу хущхъуэщи, джэдум и бзэгу щхъухьщ.

Хьэм и губжь кхъуэм щехьэ.

Хьэм и гъэрищ, шым и гъэрибл, лӀым и гъэ щэщӀ. (Щыми ар я зэманыгъуэфӀщ, жыхуиӀэщ.)

Хьэм и щхъэр узмэ, удз ешх, блэм и щхъэр узмэ, гъуэгум тогъуальхьэ.

Хьэм къупщхъэкӀэ уеуэкӀэ гъыркъым.

Хьэм нэщӀ щхъэӀуо щоуэ.

Хьэм «Сыпсэумэ, гъэмахуэм унэ сщӀынщ» жеӀэ.

Хьэм уеуэмэ, нэхьей мэхъу.

Хьэм ущышынэмэ, уи нэкӀэ укъешӀэ.

ХьэмаскӀэр хьэ зэщӀэгъавэщ.

Хьэнэфийхэр зэфыегъуш. (Зэныбжьэгъухэр зэкӀуэгъужэгъуш, жыхуиӀэщ.)

Хьэндыркъуакъуэр псыдзэм щрихьэжьэм «Абыи си Ӏуэху шыӀэщ» жиӀащ.

Хьэр банэурэ мэлӀэж.

Хьэр гугъу ехьынымэ, чэруаным ядокӀуэ.

Хьэр делэ хьумэ, зейми йодзэкъэж.

Хьэр зыукӀым ирехыж.

Хьэр зыпӀыным ехь, зымыпӀыным ехь.

Хьэр зыщагъашхэм щобанэ.

Хьэр зыщыгуфӀыкӀыр и ныбэщ.

Хьэр и бзэгукӀэ зоӀэзэж.

Хьэр и гьуэлъыпІэ икІмэ, дыгъужьым ехь.
Хьэр мэжалІэмэ, дыгъужь кьугъыкІэ ещІ.
Хьэр улэуэnumэ, мэкьушэм ядокІуэ.
Хьэр хьэлывэм щогугъ, делэр гугъэурэ мэлІэж.
Хьэр шынэмэ, и кІэр и бэкьум декьузэ, джэдур шынэмэ, и кІэр еІэт.
Хьэрэмым хьэрэм къешэ.
Хьэрэмыр нэбгъузкІэ маплъэ.
Хьэтыкьуейм тегъэзэж я жагъуэщ. (Хьэтыкьуей - адыгэм ящыщ зы
лъэпкъщ.)
Хьэщэхурыпхьуэм узэригъэпхьуэкІыркьым.
Хьэфизым жэщри махуэри и зэхуэдэщ.
Хьэфизым и гур и гьуазэщ.
Хьэфизым мазэр хуэнэхукьым, фыз мылхуэ и сабий гьыркьым.
ХьэщІэр зейр гуауэжырыхьщ.
ХьэщІэщыжь нэщІыр уэтэущ.
ХьэІус ефэгъуэм пашэщ, хьэ елъэрышэгъуэм кІашэщ.
ХьэІуцыдз псори зэщхьу мэкьугъ.
Хьылагъэ зыхэмылтым «лЫгъэ схэльщ» жремыІэ.
Хьилэр акьылым щыщщ.
Хьилэр псалъэри лЫгъэм и лъэр щІиудащ.
ЦІэр елъэри, бжьыдзэр кьинащ.
ЦІыв гузавэ дэуэщ.
ЦІыкІу щхьэкІэ, лъабжьэщ.
ЦІыху зэрыкІ вы укІа йохуэ. (Зи гугъу ищІыр ныбэщ.)

Цыхубзыр ильэс щэщІ хьумэ, цыхухъу пэлытэщ.

Цыхугъэ зиІэм жагъуэгъуи иІэщ.

Цыхуми хьэщхьэрыІуэ кьахокІ.

ЦыхуфІ и тЫсыпІэ хьэзырщ.

Чэф хьуа нэужь зи адэшхуэр зыгъеижам нэхъей.

ЧыщІ ажэм зигъэгусэри шхальэм дэпкІащ. (Гупым яхэмызагъэу зызыгъэгусэм ауаныщІу хужаІэ.)

Шэ зиІэми ешх, шху зиІэми ешх.

Шэдженальэ кьидзыххэнумэ кьезгъэдзынщ. (КъищІэххэнуІамэ кьезгъэщІэнщ, жыхуиІэщ.)

Шэм, сынокІуэ, жиІэркъым.

Шэрэ блэрэ зэблэкІыркъым. (Фочышэр блэм темыхуэу блэкІыркъым, жыхуиІэщ.)

Шэс псори шукъым.

Шу гупыр зэдилъмэ, щхьэж игу иль ещІэж.

Шу махуэ Іумахуэщ.

Шууи укъэмыкІуэ, лъэсуи укъэмыкІуэ, кьакІуи сыкъэлыагъу.
(ЗыкІэлызымыгъэкІуэнум и щхьэусыгъуэщ.)

«Шхэмэ, и нэзэрыхъэ мэхъей» жери щыхъащ. (Хьэкъ имыІэу щыхъащ, жыхуиІэщ.)

ШхэныІэ кІыхъщ.

Шхуэлым шэр щыфІэІуркъым, ныбэм сабийр щезэшыркъым.

ШхуэмылакІэр зыхуэмыІыгъым шкІэр еубыд. (ХуэмыщІэнум зыкІэрещІэ, зрепщыт, жыхуиІэщ.)

ШхупцІатэхъэ кІуэуэ зи шынакъ зыгъэпщкІужам нэхъей.

Шы дэгъуэм уанэ дэгъуэ хуэфашэщ.

Шы зимыІэм уанэ къещэху.

Шы зимыІэр къамышыкІэ базщ. (Б а з щ — ерыщщ.)

Шы зиІэр къанэри, уанэ зиІэр кІуащ.

Шы зыгъуэт нэху тещхьэркъым.

Шы лІэnum мэкъу пхыр зыдехь.

Шы пщІэнтІэх лыушхьэкІуш.

Шы сакъ хьэ къедзакъэркъым.

Шы тесыкІэ зымыщІэм уанэр екъутэ.

Шы уэдыжь зэдзэІуалэщ.

Шы хьэху уэсэпс трагъахэркъым.

ШыгъупІастэм хьэтыр иІэщ.

Шыд и псыефапІэ егъэутхьуэж.

Шыд шыгъу ишхрэ?

Шыдым и хьэлъэ ирикъумэ, мэкІуэр.

Шыдрэ пэт илъэсым зэ мэфтрей.

Шыдыр фызышэм щраджэм, «Іхъэ къэхьын хуей хьунщ», жиІащ.

Шыльэгур зэбгъэдзэкІми букІми и зэхуэдэщ.

Шым дамэ тету зыльагъур блэраци, блэм лъакъуэ щІэту зыльагъур шыращ.

Шым ехуэхым ныбэпхым трельхьэ.

Шым зыщигъэукІурийм иц къыщонэ.

Шым и лъакъуэ и бийщ. (И лъакъуэ псынщІэхэм я ягъэкІэ цІыхур шым мэшэс, жыхуиІэщ.)

Шынэ зиІэм укІытэ иІэщ.

Шынэм макъ егъэІу.

Шынэр и унэ мэкІуэж.

Шыр тесым егъэдахэ.

Шыр пщІантІэмэ, уанэр екІужыркъым.

ШыфІ зиІэм дамэ тетщ.

ШыфІыр езэшмэ, пырхъалэш.

ШыфІыр ныбжьэгъуфІым хуэдэш.

ШыфІрэ гуфІрэ зэхуэщкъым.

ШыфІрэ выфІрэ псыбафэкъым.

ЩауэщІэм и щІакІуэри и кІуэкІэри дахэш.

Щауэ къэрабгъэ нысащІэ гъэшынэш.

Щэ зыгъэдэІуэфыр щэ я уасэш.

Щэ уэстын, щэ я уасэу зы уэстын?

Щэляхъэ гугъэпсэхущ.

Щэм яубыр щэм я уасэш.

Щэху гуэр зимыІэ щыІэкъым.

Щэху нэху и жагъуэш.

Щихури лъагэ дыдэу докІей, кыпыкІэІакъым мыхъумэ.

ЩумыщІэжым деж пэж жыІэ.

Щхъухъышхуэри щхъухъыци, щхъухъ цІыкІури щхъухъщ.

Щхъэ бжыгъэ ныбэ нэщІ. (Мыхъэнэншэш, жыхуиІэш.)

ЩхъэкІуэм щІакІуэ уегъэшІ.

ЩхъэлыкІыр зыхъри мэгурым, щхъэл мывэр зыхъри мэгурым.

Щхэм блэр и Iэжьэгъущ.
Щхэмыуз пIэшхьагъ тезагъэрэ?
Щхэщытхьурэ къэрабгъэрэ зэблагъэщ.
Щыблэ зэуэм и гъунэгъу доуIэбжь.
Щыблэр зыгъауэм и Iэдэ-уадэщ, щхьухьыр зезыхьэм и IэщIагъэщ.
Щыкьу нэщIым хьэри джэдури йонэцI.
Щымыгъуэт щыутэх.
Щымыуэну акьыл, щымыщIэну былым.
ЩымыIэм жэр щIыхьэркъым.
Щысу ямыльэгъуар тэджри псчэуIуащ.
Щытхьу мащIэр убым пащIащ.
Щытхьу нэхьрэ тхьэгъуэ.
Щытым еплъи щылъыр гьей.
Щыхьэр цIыхуншэ хьуркъым.
ЩIакхьуэм къудейщ хужумыIэ.
ЩIакIуэ ныкьуэщIыр щыгъынкъым.
ЩIакIуэ щIагъым лIы кьыщIокI.
ЩIакIуэр губгъуэ унэщ.
ЩIалэ гьакIуи кIэльыкIуэж.
ЩIэныгъэрэ IэщIагъэрэ зэкьуэщщ.
ЩIопщыкьурэ пэт жьы еубыд.
Щы фIыщIэм щIэмыхьэжын щыIэкъым.
Щыбырыхь нэхьрэ ныбэ хьэлъэ.

ЩЫльэныкьуэшх мэзытхьэ и жагьуэщ.

ЩЫм и IэфIрэ IэфIым и дагьэрэ.

ЩЫм щIэс хьэмбылуми ишхын егьуэт.

ЩЫмахуэм кьэрэкьурэ гьагьэрэ?

ЩЫпIищ нэщIу яльытэ: псы зыдэмыт псыхьуэ, кьэкIыгьэ зэрымыт губгьуэ, лIы зыщхьэщымыт фыз.

Щ I ыхуэр кьэщтэгьуафIэ щхьэкIэ тыжыгьуейщ.

Я нэхьыкIэм гухьу накIэр щIеуд. (Зи Iуэху зымыщIэжыф яхэткьым, жыхуиIэщ.)

Яжьэм фIамыщI и тесэнщ.

Ямыубри бэным дэльри зэхуэдэщ.

ЯмыгьэIу зэхахьыркьым.

Ямыгьуэт ятыжыркьым.

Ямыльэгьуа бланэ яукIыркьым, зэхамыха псалъэ яIуатэркьым.

Япэ нэсым шылъэIуфэ иребзэ. (Япэ нэсым и Iуэху докI, жыхуиIэщ.)

Япэ узрихьэлIэр шхыныфIщ.

Япэрыхь IыхьэфIщ.

ЯукIыну яшэми, хьэм дзэкьэн хинэркьым»

Яхэмыхьэ хабзэншэщ.

Яхьыр зыхьын мэльыхьуэ.

Iэжьэгьу удыныхьщ.

Iэжьэгьур яукIри, зэрыукIитIыр зэбгьэдэкIыжащ.

Iэзэ кьашэри вынэ ирищIщ.

Iэзэ мыхьу псэхэхьши, молэ мыхьу гуихьщ.

Іэм иль нэхърэ Іум иль.

Іэм имыщтэ кІуэдыркъым.

Іэмалрэ хьилэрэ акбылщ.

Іэнэкіэ ІэфІщ.

Іэнэм и пэри и кІэри хьуэхьущ.

Іэнэр щытыху, гьащІэм хабжэркъым.

Іэрымыльхьэм щІэнэцІурэ и нэцІакІэр щІэгьуащ.

Іэпхьуамбэхэр зэхуэмыдэ щхьэкІэ зедошэрыуэ.

Іэхьуэ и баш и чэнджэщэгьущ.

Іэщэ дэгьуэр гьусэфІщ.

ІуэрыІуатэр хабзэжьщ. Іуэху зэхэмыбз щхьэгьэузщ.

Іуэху зи куэд шыгьэджэгу ещІ.

Іуэху убла зимыІэм Іуэху щІа иІэкъым.

Іуэхур зэрыпщІщ.

Іуэхур зейм и щхьэджащІэ мэсыс.

Іугьуэ шагьэум цыыху щопсэу.

Іупэм напэр и хашэщ.